

Gén leugen maar

door

W. v. Wilkerdon.

W. v. Wilkerdon
J. M. Bredée, Rotterdam.

ÉÉN LEIJEN MAAR.

ÉÉN LEUGEN MAAR.

EEN VERHAAL UIT HET LEVEN

DOOR

W. VAN WILKERDON.

ROTTERDAM
J. M. BREDÉE

EERSTE HOOFDSTUK.

„Zou je nog niet naar bed gaan, Willem? Het is tien uur; dadelijk komt vader thuis en je weet, dat hij het niet graag heeft, dat je nog zoo laat op bent.”

„Ja, moe, nog even maar. Dadelijk is mijn schaats klaar, ik wilde ze zoo graag geheel klaar maken. Het duurt nog maar een minuut of wat.”

„Nu, vlug dan, want als het zoo laat wordt, eer je naar bed gaat, kun je er 's morgens niet uit komen.”

„Hè, moe, van morgen toch niet; u riep zoo en ik stond al voor u.”

„Ja, van morgen, van morgen, omdat je nieuwsgierig waart, of het buiten nog vroom. Ja, ik begrijp je best. maar anders, anders”....

Bestraffend schudde juffrouw Van Reens met haar hoofd, maar het glimlachje, dat haar mondhoeken optrok, benam de berisping alle scherpte.

Willem raakte dan ook niet van streek, hij kende zijn moeder, wier eenig kind hij was, te goed. Hij wist, hoeveel ze van hem hield, hoe ze hem met de teederste zorgen omringde. En dit moet tot zijn eer gezegd, hij hield veel van zijn moeder en bespaarde haar veel van wat andere jongens op dien leeftijd — hij was veertien jaar — hun moeder aandoen.

„Maar nu moet het klaar zijn, hoor! De vijf minuten zijn om; kom, Willem, laat moeder het nu niet meer moeten zeggen.”

Willem pogde nog tegen te stribbelen, maar de ernstige blik, dien moeder op hem wierp, deed hem — hoewel langzaam — opstaan. Met spijtig gezicht de losse riemen om de schaatsen bindend, mompelde hij nog iets van pas tien uur. „Ik ben toch zoo'n klein kind niet.”

„Dat vind ik erg naar, Willem, dat je nu nog tegenpruttelt. Ik heb je lang genoeg op laten blijven, langer zelfs, dan voor een jongen van jou leeftijd goed is,” zei juffrouw Van Reens. toen Willem haar kwam goeden nacht kussen.

„Ik ben toch al veertien en Jan van Marren mag zoo laat naar bed als hij wil.”

„Dat kan die jongen wel zeggen, maar ik wed, dat zijn moeder er anders over denken zal.”

Willem gaf geen antwoord, want de stap van zijn vader klonk in de gang.

„Dag, moe, wel te rusten.”

„Dag, jongen, slaap wel!”

Willem had spoedig zijn kamertje bereikt en onder het uitkleeden dacht hij om zijn schaatsen, die bijna klaar waren. Hij had ze zoo graag afgemaakt. Van zijn eerste zakgeld — hij was sinds een maand jongste bediende op een effectenkantoor, waar hij vijf gulden 's maands verdiende — had hij ze laten slijpen. Neusen hielriemen had hij zelf gemaakt van een stukje leer, dat de schoenmaker hem verstrekt had voor geld en goede woorden, maar het had hem langer opgehouden, dan hij oorspronkelijk dacht. Dan was het te groot, dan te klein, dan te wijd, dan te nauw, maar

eindelijk was het toch gelukt ze goed op maat te krijgen.

„Nog een half uurtje en ze waren geheel klaar geweest, jammer jammer.”

Morgenmiddag was hij vrij van kantoor om te rijden. Het ijs was goed, heerlijk. Maar nu waren deschaatsen nog niet klaar. Enfin, morgenochtend even doen. Blij in het vooruitzicht van een prettigen middag sliep hij in.

Even nadat Willem vertrokken was, trad mijnheer Van Reens de huiskamer binnen. Moeder beantwoordde zijn „dag, moe” met een even gul „dag, vader” en haastte zich een kop koffie voor haar man in te schenken, terwijl hij zich de laarzen uitdeed en zijn pantoffels aantrok, die altijd onder zijn gemakkelijken stoel stonden.

Het huisgezin van Van Reens was een model-huisgezin. De Bijbel was er geen gesloten boek, zuinig bewaard in de een of andere kast. Neen, dagelijks las vader er uit voor. En de tijdelijke voorspoed en zegeningen, die zij genoten, hadden hun het bidden niet doen vergeten. Mijnheer Van Reens wist het, dat alle gaven hem toegezonden werden door zijn Hemelschen Vader en met dank aan den Gever genoot hij er dagelijks van. Hij was boekhouder op een groot handelskantoor en omdat hij daar 's avonds al vroeg klaar was, hield hij voor zijn broer, die een grooten kruidenierswinkel en een zeer groot gezin had, de boeken bij, waardoor hij twee avonden in de week eerst om tien uur, half elf thuis kwam. Maar dat had hij er gaarne voor over, immers zijn broer, een beste oppassende werkzame huisvader

kon het zelf niet doen en voor een vreemden boekhouder had hij niet veel te missen. Dus had Van Reens zich geroepen gevoeld bij zijn broer het bijbelwoord in toepassing te brengen: „draagt elkanders lasten en vervult alzoo de wet van Christus.”

Daarom kwam hij ook nu weer zoo laat thuis en had Willem de gelegenheid waargenomen om later op te blijven dan gewoon, want mijnheer Van Reens hield van orde en regel, negen uur was laat genoeg voor een jongen van veertien jaar.

„Willem is juist naar bed,” zei juffrouw Van Reens, toen zij haar man een kop koffie toeschoof.

„Zoo, dat dacht ik wel, ik hoorde hem boven nog scharrelen. Eigenlijk veel te laat, moe.”

„Ach, ja, maar hij is den geheelen avond met zijn schaatsen bezig geweest. Hij had leer van den schoenmaker gekregen, geloof ik en nu heeft hij zitten snijden en passen, dat ik niet begreep, waar hij het geduld vandaan haalde.”

„Zoo!”

Gedachteloos zei mijnheer dat woord voor zich uit en dronk over zijn kop naar zijn vrouw kijkend met kleine langzame teugen zijn koffie uit. Toen hij zijn kop uit de hand zette en nog steeds zijn vrouw aanzag, zei zij op min of meer verbaasden toon:

„Wat kijk je me aan, scheel je iets?”

„Neen, dat niet, maar ik denk zoo maar eens aan dat schaatsenrijden. Vind jij het goed, of laat ik liever zeggen, vind je het prettig, dat Willem schaatsen gaat rijden?”

„Prettig, man, ik begrijp eigenlijk niet, wat je bedoelt. Alles wat onzen jongen gepast geniet, doet mij altijd prettig aan.”

„Ja, dat bedoel ik ook eigenlijk niet. Laat ik duidelijk zijn. Toen Willem voor in de week vroeg, of ik goed vond, dat hij zijn schaatsen liet slijpen, heb ik daar dadelijk mijn toestemming voor gegeven, maar toen ik van middig zoo veel ijsongelukken in de courant vermeld zag, toen — ik kan het niet ontkennen — gevoelde ik een oogenblik spijt, dat ik dat gedaan had.”

„Nu, ja, maar, man, je kunt toch Willem niet verbieden schaatsen te rijden. Je deedt het zelfs nog, toen wij getrouwd waren en hij is toch nog een jongen.”

Mijnheer Van Reens moest onwillekeurig lachen om de aardige troef, die zijn vrouw tegen hem uitspeelde en daarom zei hij lang zoo ernstig niet als bij het begin van het gesprek :

„Zeker, vrouwtje, zeker, ik deed het wat graag, zoo graag zelfs, dat ik jou bijkans er om vergeten zou hebben. Maar dat wil nog niet zeggen, dat als ik daar kwaad aan deed, ons kind in de noodzakelijkheid is zijn vader daarin trouw na te volgen. Neen, luister eens, moe.”

Mejuffrouw Van Reens had haar wederwoord al gereed.

„Neen. luister eens, Juist omdat ik het zoo graag deed, ja, er op verzot was, heb ik het ook veel gedaan en eerlijk moet ik bekennen te veel soms en ik weet precies aan hoeveel gevaren je bloot staat. Eerst warm rijden bijvoorbeeld en dan kou vatten bij het naar huis wandelen, of in dolle drukte, zooals het zoo menigmaal gaat, elkander om ver rijden; nu nog niet gesproken van de onbetrouwbaarheid van het ijs zelve.”

„Nu, ja, man, dat is toch altijd zoo geweest. Ik ben wat al die dingen betreft voor Willem niets bang. Hij zal zich voor het een, zoowel als voor het ander in acht

nemen en jij deedt het toch ook en je bent gelukkig gezond en ongedeerd gebleven."

„Ik had niemand, die mij op het gevaar wijzen kon en ben er Goddank goed afgekomen, maar nu ik het weet, had ik liever, dat Willem van het ijs bleef. Ik zal niet zeggen, dat ik het verbieden zal, maar hem de gevaren onder het oog brengen kan nooit kwaad. Wellicht dat hij dan vanzelf den wijsten weg kiest."

„Ik denk, dat hij nog liever zijn boterham liet staan, dan dat hij het schaatsenrijden liet."

„Ach, ik ben misschien ook wel wat al te zwaartillend op dat gebied, maar werkelijk, vrouw, ik meende, wat ik zei. Ik had liever dat hij geen schaatsen reed."

„Nu zoo erg zal hij het niet maken. Morgenmiddag is hij vrij en daarna zal er van vrij zijn zooveel niet komen, dus van veel rijden zal geen sprake zijn. 's Avonds kan het niet, want dan is het donker, 's morgens voor kantoortijd heeft hij les, dus dat kan niet, en tusschen den middag heeft hij maar net tijd genoeg om te eten. Er schiet dus niets anders over dan een vrij uurtje of . . . 's Zondags en dat doet hij gelukkig uit zich zelve niet. Dat behoef je hem niet te verbieden."

„Ja, dat is zoo. Enfin, wij zullen zien, voor mijn part dooide het ijs van nacht nog weg en bleef het weg."

Mejuffrouw Van Reens kon maar niet begrijpen, waarom haar man nu zoo erg tegen het schaatsenrijden was. Had zij echter van middag kunnen luisteren naar het gesprek, dat haar man had gevoerd met den patroon en den boekhouder, dan had haar zeker de houding van haar man beter voorgekomen.

Van het ijs sprekende had de eene nog al erger ongelukken dan de ander verteld, en mijnheer Van Reens had er ook weer met zijn broer over gesproken,

die ook beter vond, dat zijn kinderen van het ijs bleven en daarom had hij zich vast voorgenomen Willem het rijden te verbieden. Hoe ver hij daarmede ging, zagen wij reeds.

Vriendelijk scheen den volgenden middag de zon.

Hel glanzend lagen de groote plassen aan den Bergweg mooi blinkend in het stralend weeke zonnelicht.

Honderden groote en kleine spoedden zich langs den Bergweg voort. De lucht stond zoo hoog en zoo strak. Het ijs was goed, zoo goed, als het in geen jaren geweest was en ieder, die maar eenigszins kon, nam er een middagje van.

Vertrouwelijk met de schaatsen aaneen gebonden over den schouder stapte Willem van Reens met zijn vriendje Piet van den Branden voort, blij als zij waren nu eens zamen te kunnen genieten van het ijsvermaak.

Piet was al meer geweest dezen winter. Hij ging nog op school, dus had veel meer tijd dan Willem, die gisteren zijn vriend had opgezocht en met een van blijdschap stralend gezicht meedeelde, dat hij een middag vrij kreeg.

Piet had hem volgens afspraak van kantoor gehaald en na eenig kibbelen over de plaats, waarheen ze gaan zouden, waren zij vast besloten de Bergsche plassen tot het doel van hun tocht te maken.

En nu stapten zij naast elkander voort en telkens als Piet zei, dat het zoo ver was, zoo jammer van den tijd, dien zij nu aan het loopen besteedden, zoo dikwijls betoogde Willem, dat het niet ver was en dat het ijs van den Kralingsche plas lang zoo mooi niet was als dat op den Bergschen.

„Jò,” zei Piet, „hoe weet jij dat nou, je bent nog niet op het ijs geweest.”

„Ik niet, maar één van ons kantoor heeft gisteren op den Bergschen plas gereden en die zei, dat het zoo mooi was.”

„Nou, goed, maar zijn wij er nu haast?”

„Ja, dadelijk, zie je daar die rechte rij boomèn, dwars in het land?”

„Ja, daar?” Piet wees schuin over het land, dat zich links van den weg uitstreckte tot wijd in de verte.

„Nou, daar net voorbij heb je den eersten plas. Echt, jò; laten we nog een beetje doorstappen.”

Piet, die veel kleiner en tenerder van persoon was dan Willem, repte zijn kleine beenen om Willem, die zich in zijn lange broek zeer gewichtig gevoelde, bij te houden.

Eindelijk was het doel van den tocht bereikt, maar de eerste moeielijkheid, die zich voordeed in den persoon van een baanveger, deed beiden een oogenblik onthutst stil staan.

Die leukert, de baanveger namelijk, had het ijs van de sloot, die scheiding maakte tusschen het land, waarover men den plas kon bereiken, en den weg stuk gemaakt, opdat liefhebbers van schaatsenrijden genoodzaakt waren gebruik te maken van de planken brug, die hij over de sloot had gelegd, een vriendelijkheid, die hem betaald moest worden met één cent de persoon.

Daar had Willem niet op gerekend, rechts en links zocht zijn oog een plek, die hem kosteloos toegang kon verschaffen.

„Hadden we nou maar naar den Kralingschen plas gegaan, daar kun je overal op,” zei Piet met een

spijtigen blik op Willem, die in zijn zakken zocht naar iets, waarvan hij zeker was niets te bezitten.

„Ach, jò, wel neen, maar heb jij ceuten in je zak?”

„Ik niet. Jij?”

Willem gaf geen antwoord. Dat Piet ze niet had, was ook geen wonder. Hij ging nog op school en zijn moeder was een weduwe, die met uit naaien gaan aan den kost moest komen. Maar dat hij, die zich in de lange broek zooveel meer gevoelde en zich als jongste bediende op een effectenkantoor met een salaris van vijf gulden in de maand zoo rijk dacht, daar nu stond, arm als hij was, dat vond hij onuitstaanbaar. Had hij er maar aan gedacht, dan had hij aan moe een paar centen gevraagd en zeker gekregen ook; de gewone baanvegers mochten toch ook wel een cent hebben. Een naar gevoel kwam al veel van het voorgestelde genot vergallen.

Oplettend keek hij toe, hoe achter elkaar dames en heeren de brug passeerden. Hij zag, hoe de wachter begeerig van ieder den cent aannam, maar hij zag ook, hoe er nu en dan een door snapte, die brutaal voorbij liep en deed, alsof er geen man de hand uitstrekke.

„Zeg, Piet, zie je dat?”

„Wat?”

„Die twee jongens gaan er over zonder betalen, dan mogen wij toch ook?”

„Wel ja, ga jij dan eerst.”

Moedig stapte Willem op de brug. Piet stijf achter hem aan, weer gevolgd door anderen. Nu opgepast, daar kwam het critieke moment.

„Asjeblief, jongenheer, een cent voor de brug.”

De grove groote hand drukte tegen Willems borst. Hij gevoelde, dat hij een kleur kreeg tot achter zijn

ooren en juist wilde hij iets stamelen, toen Piet hem een duw gaf, zoodat zij samen voorbij kwamen en met een beklemd hart het land overstaken naar den plas.

Willem kon het niet nalaten even om te zien naar den man, maar deze had het zoo druk met andere passeerenden, dat hij niet eens meer naar hen omzag. Dat maakte de harten weer ruimer en opgewekter dan eerst zei Willem:

„Nou zijn we er toch en nu zullen we straks datzelfde kunstje weer uithalen hé.”

„Wel ja, dat kan best. Maar kijk eens, wat een volk, het lijkt wel kermis.”

Het gedeelte van den plas achter Romijn was letterlijk zwart van de meuschen. Langs den kant van de speelplaats stond een heele lange rij handwagens met allerlei eet- en drinkwaren en snoeperijen, schaatsen-reparateurs, die hun wagens met schaatsen en slingers van oranje schaatsenband hadden omhangen. En boven het gekras en geslier van rijders klonk met helsch lawaai: „heete melk! heete melk!” schaatsenband! schaatsenband! en weer in anderen toonaard: „schaatsen repareeren! schaatsen repareeren!”

Het was voor het eerst, dat Willem op den grooten plas den voet zette. Als bewoner van het Westen had hij vorige winters zich tevreden gesteld met de Parkvijvers of veldijs achter den Heuvel. Maar nu hij op kantoor met zoo'n ophef had hooren spreken over de Bergsche plassen, nu moest hij daar heen. Piet ging het evenzoo en daarom, dat hij nog zei: „Het lijkt hier wel kermis.”

„Ja, jò, maar verder op is het zoo druk niet. Kijk maar.”

„O, ja, willen we dan nog maar niet aanbinden en eerst daar heen loopen.”

„Wel neen, wij binden hier aan. Kijk, daar op dat lage schuttinkje kunnen we zitten en als wij dan aangebonden hebben, rijden we gezellig door die drukte heen, wat leuk!”

Piet had vlug zijn schaatsen aan, maar Willem ging het niet zoo voorspoedig. De hielriem van de rechterschaats bleek wat te kort, misschien dat hij aan den linker beter paste, daarom nog eens overbinden.

„Rij jij onderhand maar heen en weer, Piet, ik ben zoo klaar.”

Langzaam reed Piet een eindje naar links en weer terug tot voor Willem, die alle aandacht aan zijn binden moest wijden.

„Jò, ben je nog niet klaar?”

„Ja, dadelijk.”

„Nou het is echt ijssie hier, hoor!”

Weer reed Piet een poosje heen en weer, maar nog zat Willem op het schuttinkje.

„Jò, wat doe je nou weer, doe je ze nu weer uit?”

„Ach, jò, ik kan die rechterschaats niet vastkrijgen. Ik begrijp het niet, thuis zaten ze zoo goed en kijk nou 'reis, nu blijft de eene hielriem op mijn hak zitten.”

„Nou, jò, dat geeft niks, als je ze van boven maar vast aantrekt.”

„Ik heb het al geprobeerd, maar als ik mijn voet oplicht, dan gaat hij scheef, kijk maar.”

„Dat zit ook niet goed; maak hem een beetje langer.”

„Heb je een touwtje in je zak?”

Piet voelde zijn zakken na.

„Neen, anders altijd en nu juist niet.

Hé, dat is jammer.”

„Bij dien man vragen, aan dien wagen.”

„Ja, die zal je aan zien komen.”

„Nou, wat dan?”

Willem stond besluiteloos. Het was, of alles moest werken om het vrije middaagje, waar hij zoo vurig naar verlangd had te bederven.

„Nog eens overbinden: flink naar voren op de schaats gaan staan,” ried Piet.

Ja, dat ging wel en de schaats kwam vast. Willem deed een paar streken, de schaats bleef zitten, maar plezierig ging het toch niet. Hij had er zich zooveel van voorgesteld.

Hij was nog niet ten einde de baan, toen de hielriem brak en doordat hij maar zeer langzaam reed, viel hij niet.

Mistroostig deed hij de schaatsen af en wachtte Piet op, die vroolijk door reed. Hij gevoelde medelijden met zich zelve en werd kwaad, toen Piet lachend naar hem toe kwam en zijn schaats ziende uitriep:

„Wat een ongeluksvogel ben jij!”

„Jij kunt licht lachen. Nou kan ik nog niet rijden.”

„Zeg, weet je wat, ik rij nog even de baan op en neer en dan doe jij mijn schaatsen aan, dan rijden wij ieder op zijn beurt.”

Nu die voorslag was zoo kwaad niet, maar met af- en aanbinden ging zooveel tijd verloren, dat eer zij er erg in hadden de duisternis inviel en een einde maakte aan het gestoorde middaagje.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Juffrouw van den Branden was al sedert zeven jaren weduwe. Evenveel jaren was zij gehuwd geweest met den vader van hare drie nog jonge kinderen, waarvan Piet de oudste was.

Nooit zou ze den avond vergeten, waarop haar de vreeselijke tijding gewerd van het plotseling sterven van haar man.

's Morgens was hij gezond en vroolijk als altijd naar zijn werk gegaan. Hij werkte als vaste knecht in een expeditiezaak en 's middags bij het ophijschen van zware zakken koffie was een der zakken op een hoogte van drie verdiepingen uit den strop, waarin hij bevestigd was, losgeschoten en op Van den Branden neer gekomen zoo geweldig, dat deze voor dood bleef liggen.

De andere knechts hadden hem dadelijk naar het Ziekenhuis gebracht, maar de geneesheer-directeur, die den ongelukkige onderzocht, kon niet anders dan den dood constateeren. Toen was het aan een van de

knechts opgedragen die vreeselijke tijding aan de arme weduwe over te brengen.

Ze had het 's avonds al zoo vreemd gevonden, dat haar man zoo lang op zich liet wachten. Dat gebeurde zoo zelden, altijd precies kwart over zes was hij thuis en het was al acht uur geworden, toen zij voetstappen op de trap hoorde. Dat vader het niet was, kon zij wel uit het vreemde stooten en stommelen opmaken, maar wie dan ?

Ze zou het spoedig weten. De man, die aanklopte en op haar angstig „binnen!” de deur opende, zag bleek en de droeve trek, die duidelijk op zijn gezicht was waar te nemen, zei meer dan veel woorden.

Ze wist het nog wel, zoo goed en duidelijk stond die avond haar voor den geest, alsof het eerst gisteren geweest was. Dat angstig gevoel, dat plotseling haar borst had beklemd, zij gevoelde het telkens nog, als zij er aan dacht.

O, die vreeselijke woorden van den bedroefden ruwen man: „Juffrouw, je mot maar niet schrikken, maar je man is . . . is . . .

„Dood!” had ze uitgeschreeuwd, gegild . . . „dood!” Opgesprongen was ze, had den boodschapper aan den arm geschud, maar niets meer gehoord. Gezien had zij een paar groote tranen op die verbruinde, verstriemde wangen.

En de man was heengegaan, zonder meer, zoodat zij niet eens wist, waar zij haar man kon vinden. Naar den patroon was zij gegaan en had daar vernomen, wat er met hem gebeurd was en in het Ziekenhuis had zij het uitgebulderd, geroepen, dat het niet waar was, niet waar kon zijn.

Tot lang na de begrafenis was dat gebleven, maar

de nood was gekomen. Enkele maanden had de patroon een gedeelte van het weekloon van haar man uitbetaald, maar dat kon zoo niet blijven. Het was steeds minder geworden en op aanraden van hem, had zij zich tot den diaken van haar kerk gewend, maar wat was de overigens mooie bedeeeling van één gulden vijftig, en drie brooden per week voor vier magen, die iederen dag voedsel vroegen.

Haar mooie woning in een flinke straat had zij moeten verwisselen voor een kleine achterkamer op de tweede verdieping van een pand in de Oudaenstraat en de huur, die ze daarvoor moest betalen, verslond nog meer dan haar heele bedeeeling.

Maar gelukkig, dat zij in haar jeugd geleerd had de handen uit te steken. Naaister was ze geweest voor haar trouwen en gelukkig waren er nog eenige dames te vinden, die voor goed werk goed betaalden. En al was het nu niet in die ruime mate als voorheen, haar brood verdiende ze toch voor zich en haar kinderen en daar dankte ze God, den Heer, voor, die in allen kommer en zorg aan haar had bewezen te zijn een Vader der weezen en een Man der weduwen.

Dat was nu al zeven jaar geleden. Piet, die bij zijns vaders dood nog een kind was van zes jaar, was nu een flinke jongen geworden van dertien en niet lang zou het meer duren, of ook hij kon iets gaan verdienen en zoo de zorgen van moeder verlichten. Hij had gelukkig op school goed geleerd, zijn verstand bleek nog al bijzonder goed en daarom had de meester haar aangeraden kantoorbediende van hem te maken. Hij zou hem dan wel 'smorgens les geven in de Engelsche taal, dan kon er nog wat van groeien.

Daar was zij erg blij mee geweest en dankbaar

bovenal aan God, verlangde zij naar den tijd, dat zij haar jongen kon zien als een oppassenden grooten zoon.

Het was vijf uur in den middag. De lamp was al een vol uur geleden aangestoken, toen Piet van het schaatsenrijden thuiskwam.

„Dag moe,” klonk zijn heldere stem aan den ingang van de deur.

„Zoo, ben je daar; wel, heb je prettig gereden?”

„Ja, maar” Piet hield even op. Het lag hem op de lippen om te vertellen, waar hij geweest was en hij wist zeker, dat moeder niet goed vond, dat hij zoo ver van huis ging.

„Nu, wat maar?”

„Ja, ziet u, Willem van Reens zei, dat het op den Bergschen plas zulk mooi ijs was en toen zijn wij daar naar toe gegaan.”

„O, je begreep al, dat ik dat niet goed zou vinden. Ik heb niet graag, dat je zoo ver van huis gaat. Het is nog al niets. Is dan het ijs op den Singel niet goed genoeg? Als je een ongeluk krijgt, is het te laat en in zoo'n drukte en dan, wat een vreeselijk eind loopen!”

„Ja, en telkens ging Willems schaats stuk. Toen hebben wij op de beurt gereden met de mijne, maar het was toch niet echt, hoor!”

„Maar nu wat anders, Piet. Eet nu vlug je boterham op en dan met dat pakje goed weg naar mevrouw Van Staveren; weet je wel, hé?”

„Ja, moe.”

Piet zette zich voor de dikke boterhammen, die op tafel stonden, vouwde de handen, sloot de oogen en bad.

De boterhammen waren spoedig verdwenen, maar de lust om de verre boodschap te gaan doen, verdween al meer en meer.

Het was zoo lekker warm in de huiskamer. Behaaglijk had Piet zijn voeten onder de tafel uitgestrekt. — Buiten was het zoo koud, het vroom hard en het schaatsenrijden had hem moe gemaakt. Nu hij stil zat, voelde hij dat goed.

Eigenlijk ging hij liever naar bed en heerlijk slapen dan nog zoo'n eind loopen met dat naaiwerk van mevrouw Van Staveren.

„Moe, kan ik morgenochtend niet naar mevrouw Van Staveren gaan?”

„Wat is dat nu? Je weet, dat het van avond thuis moet zijn, ik heb mij den geheelen dag gehaast om het klaar te krijgen. Kom, dank en ga heen, loop maar hard, dan ben je gauw terug.”

Piet waagde niet verder aan te dringen. Hij wist het zoo goed, als zijn moeder, dat als mevrouw Van Staveren gezegd had haar werk van avond thuis te hebben, het er wezen moest.

Hij nam het pakje naaiwerk van zijn moeder over en stapte er mee de deur uit.

Hé, wat was het nu koud. Vreemd's middags had hij er niets geen last van gehad en nu, hu! de wind schrijnde langs zijn ooren. Hij stapte stevig door en toen hij op de hel verlichte Hoogstraat door de menschendrukte heen liep, was het al veel beter. De slaap was weg, de kou hinderde hem niet, zijn lippen plooiden zich dicht op elkaar en door een kleine opening in het midden float hij, dat het een aard had.

Plotseling werd hij in zijn loop gestuit door Willem,

die de Hoofdsteeg uit kwam, vlak voor Piet bleef staan, die werkelijk van hem schrok.

„Jò, ik schrik van je. Waar kom jij in eens vandaan?”

„Ik heb even een boodschap gedaan voor thuis en waar ga jij naar toe?”

„Even dat pakje wegbrengen voor mijn moeder.”

„Waar moet dat naar toe?”

„Naar mevrouw Van Staveren op den Oost-Zeedijk.”

„Naar den Oost-Zeedijk! Top, dan ga ik mee. Het is nog veel te vroeg om naar huis te gaan.”

„Nou, dat is goed, maar bet is heelemaal achteraan, bij de Hoflaan.”

„Ben je mal, wat geeft dat; ik ga mee.”

Beiden liepen zij door, elkander wijzende op verschillende dingen, die zij zagen uitgestald in de talrijke winkels, waarvoor zij staan bleven. Maar op den stillen Oost-Zeedijk, waar menschengewar en wagen-drukte hen niet zoo stoorden, ving een geregeld gesprek aan. Willem had het nog druk over het schaatsenrijden en bejammerde zijn vrijen middag. En Piet luisterde toe, terwijl hij nu en dan het pakje van den rechter- op den linkerarm overbracht. Maar toen Willem hem vroeg, of hij morgen weer ging rijden, toen zei hij een weinig teleurgesteld:

„Neen, 's Zaterdagsmiddags mag ik niet voor mijn moeder. Dan moet ik te veel boodschappen doen.”

„En Zondag?”

„Dan heelemaal niet; mijn moeder zou me aan zien komen. Neen, hoor! dat mag ik niet. Mag jij?”

„Neen, mijn vader wil het ook niet hebben. Waarom eigenlijk begrijp ik niet. Wat zit er nu voor kwaad in of je nu 's Zondags loopt of schaatsenrijdt. 't Blijft toch precies hetzelfde?”

„Nou, dat is niet waar, want dat weet je ook, de Zondag is een dag, dien wij besteden moeten voor de Zondagsschool en voor die dingen, die daar geleerd worden. Dat weet jij ook wel.”

„Nou, ja, maar wat zit er nu voor kwaad in schaatsenrijden?”

Ja, kwaad vond Piet er nu ook eigenlijk in, maar ... maar

„Zeg, jò, willen we Zondagmiddag gaan rijden,” zei Willem, die zag, dat Piet eigenlijk niet wist, wat hij antwoorden moest. „Je behoeft er thuis niets van te zeggen.”

„Jò, dat merkt mijn moeder toch”

„Waarom, als je het maar gochem aanlegt.”

„Nee, ik doe het niet. Als het Maandag nog goed ijs is, ga ik weer.”

„Dan kan ik niet.”

„Vraag dan weer eens vrij.”

„Nee, dat krijg ik toch niet, maar jò, wat geeft dat nou om Zondag te gaan? Jò, doe het, dan gaan we samen; wat heb je nu een Maandag alleen?”

Piet wifelde, maar daar schoot hem iets te binnen, wat in eens een eind kon maken aan het lastige aandringen van Willem.

„Dat is waar ook; al zou ik willen, ik kan niet, want Zondagmiddag om drie uur ga ik naar de Zondagsschool.”

„Ben je daar dan nog op? Ik ben er al haast twee jaar af.”

„Ja, over drie weken ga ik er af, dus Zondag kan ik niet.”

„Waarom niet, juist zooveel te gemakkelijker. Je zegt tegen je moeder, dat je naar de Zondagsschool gaat en wij gaan heerlijk op den plas rijden.”

„Neen, dat doe ik niet. Liegen, daar heb ik een hekel aan, en dan zoo. Neen, dat doe ik niet.”

„Liegen, liegen, het is nog al erg. Als je moeder niets vraagt, dan ga je gewoon weg.”

„Neen, dat kan niet, want mijn moeder vraagt altijd, of ik mijn versje ken en wat mijnheer verteld heeft.”

„Het is nog al erg. Als je moeder vraagt, of jij je versje kent, dan zeg je „ja”; dan lieg je al zeker niet, want dat kan je leeren en wat mijnheer verteld heeft, staat achter op je versje. Dus met één leugentje ben je er af en kunnen wij heerlijk genieten.”

„En mijn schaatsen dan?”

„Wel die breng je morgen bij mij en ik zal wel zorgen, dat ze Zondag present zijn. Doe je het?”

„Ik weet nog niet.”

Piet streed maar zwak den strijd tegen de verleiding. Het schaatsenrijden was heerlijk. 's Zondags deden zoo-velen het toch. Maar zijn moeder beliegen, dat was toch ook wat.

„Doe je 't,” herhaalde Willem. „Jò, één leugen maar en een hoop plezier. Je zult nog niet eens meer gelogen hebben.”

„Ja, maar, nooit tegen mijn moeder.”

„Ha! ha!” Willem lachte. „Ik wist niet, dat je zoo kinderachtig was. Als je de waarheid zegt, dan mag je niet, ik net zoo min en met één leugentje om bestwil kunnen we samen een heelen middag rijden. Ik neem de zonde graag op mij, dat éene leugentje kan er nog wel bij.”

Zij waren nu aan het adres, waar Piet het pakje moest afgeven. Het gesprek moest dus afgebroken worden, maar toen Piet zijn boodschap verricht had,

begon Willem weer met het ijsgenot op te hemelen en voordat zij afscheid namen, had Willem de toezegging, dat Piet morgen zijn schaatsen brengen zou.

DERDE HOOFDSTUK.

„Ik begrijp niet, waar Willem blijft,” zei juffrouw Van Reens, terwijl zij al voor de derde maal een blik op de klok wierp en daarna haar man aanzag met een paar oogen, waaruit duidelijk ongerustheid sprak.

„Ach,” zei mijnheer, terwijl hij de courant, waarin hij zat te lezen, een oogenblik op de knie rusten liet, „het verwondert mij niets. Nadat Willem op het kantoor is, is hij dezelfde jongen niet meer. Ik weet wel hoe dat gaat met die kantoorjongetjes. Ze ontmoeten elkander iederen dag aan het postkantoor, ze kwanselen postzegels, ze halen kattedwaad uit en wat nog het ergste is, de een wil nog grooter en brutaler zijn dan de ander en dan 's avonds laat thuis komen.”

„Daar hebben we toch nog geen last van. Van die schandaaltjes hoor ik niets en 's avonds is hij altijd tijdig binnen. Dat weet je toch ook wel.”

„Nee, moe, dat moet je niet zeggen, ik heb al dikwijls gemerkt, dat hij maar binnen was, als ik thuis kwam, maar ik zal er nu voor goed een eind aan maken. Als hij naar zachte woorden niet luistert, dan maar harde,

maar zoo kan het niet doorgaan. Het is note bene bij tieners; waar zoo'n kwajongen nu zitten zou."

„Ja, ik begrijp er nu ook niets van. Ik denk, dat ik maar even naar buiten ga kijken, misschien is hij wel in de straat."

Juffrouw Van Reens kon die moeite sparen, want juist, dat zij opstond ging de bel over. Haastig deed zij de deur open en een zucht van verlichting ontsnapte haar lippen, toen ze Willem gewaar werd, die langzaam de deur achter zich dicht deed.

„Jongen, waar blijf je? Is dat een tijd om thuis te komen. Waar ben je geweest?"

„Ik ben even met Piet mee geweest naar de Hoflaan. Hij moest goed wegbrengen voor zijn moeder," zei Willem, terwijl hij de trap opkwam, angstig om zijn vader te ontmoeten, wel wetende, wat hem te wachten stond.

„Moet Piet dan zóo laat nog goed wegbrengen."

„Ja, het moest er nog zijn van avond."

„Dan behoefde je toch niet mee te gaau, maar kom maar binnen, vertel het maar tegen vader. Ik vind het schande, dat je me zoo'n verdriet doet."

Willem zei niets meer, maar ging schoorvoetend achter zijn moeder naar binnen.

Pijnlijk deed het hem aan, dat vader niet uit zijn courant opkeek en geen antwoord gaf op zijn zacht uitgesproken groet.

Moeder beduidde hem met blikken en gebaren, dat hij maar naar boven moest gaan, naar bed. Maar toen hij zich gereed maakte aan dien wenk gevolg te geven, toen klonk stroef achter de courant: „blijf hier Willem."

Willem had nog maar weinig zijn vader goed boos gezien. Een standje, een terechtwijzing had hij dikwijls genoeg gehad, maar dat stilzwijgen en dat stroeve

„blijf hier” joeg hem een rilling over den rug.

Als een wervelwind ging het gansche doen van den avond door zijn gedachten: voor hij nog Piet had gezien op de Hoogstraat, hoe hij met andere jongens van het kantoor pret had gemaakt op de Blaak voor het Postkantoor. Als zijn vader het eens wist, hoe ze daar schandelijk oude menschen hadden geplaagd en politie uitgejouwd, al die dingen, die hij wist, dat niet goed waren en die hij toch met zoo veel innerlijk zelfbehagen had volvoerd. Ze vlogen door zijn hoofd en joegen een hooge kleur op zijn wangen. Maar dat behoefde vader niet te weten, hij was met Piet mee geweest, dat was toch waar. Als vader het vroeg, kon hij het toch zeggen.

Vader vouwde langzaam de courant op en keek terwijl naar Willem, die de oogen neersloeg. Eindelijk sprak hij op kouden afgemeten toon:

„Vertel mij eens, wat ben jij van plan, manneke?”

Willem zweeg.

„Kom, een bengel, die om tien uur thuis durft komen, kon toch wel zeggen, wat hij van plan is in de toekomst.”

„Niets, va,” bracht Willem schuchter uit.

„Zoo niets; wil ik eens zeggen, wat jij van plan bent? Van een ongehoorzamen jongen, een slecht jongeling en zoo jij in 't leven gespaard wordt een verongelukte man in de maatschappij te worden. Neen, ga nu niet huilen, want dat helpt allemaal niemendal. Bewaar je traunen maar, die zul je wel beter kunnen besteden.”

„Ik ben met Piet mee geweest. Ik wist niet eens, dat het al zoo laat was.”

Hoe dikwijls heb ik gezegd, dat je rechtstreeks van een boodschap naar huis moet komen. Niet eens maar wel tien maal; maar nu is het genoeg. Als het niet verandert, sla ik een anderen weg met je in, verstaan

en nu vooruit naar bed, geen woord meer. Je moet nu zelf maar eens nadenken over je handelwijs."

Een flink pak slaag had Willem veel liever gehad dan die harde woorden van vader. Hij was het niet gewend en toch waren ze zoo verdiend, dat gevoelde hij wel. Tranen sprongen in zijn oogen, terwijl hij langzaam de trap op ging, die naar zijn kamertje leidde.

Bidden voor hij ging slapen, deed hij van avond niet daarvoor gevoelde hij niet de minste behoefte, maar wel dacht hij er aan, dat door dat lange uitblijven Zondag de kans wel verkeken kon zijn om schaatsen te rijden. Het kon best, dat vader immers na kerktijd zei, dat hij thuis moest blijven. Was hij ook maar dadelijk, toen hij Piet verliet naar huis gegaan. Toen was het pas acht uur. Had hij de jongens van de straat maar alleen gelaten, hij had er eigenlijk niets eens aan gedacht, dat het zoo laat was. Jongens, wat zou het jammer zijn, als hij Zondag in huis moest blijven.

Het was al ver over twaalfen, toen Willem na rusteloos denken en woelen insliep.

Piet was veel vriendelijker door zijn moeder ontvangen, toen hij om acht uur de kamer binnen kwam.

„Nu al terug," riep zijn moeder hem toe, „Jongen, dat is vlug. Heb je nu nog slaap!"

„Neeen moe, ik heb hard geloopt, de slaap was al dadelijk weg, toen ik buiten kwam."

„Maar ik zou dan toch maar gauw naar bed gaan, want je zult toch wel moe zijn. Eerst van middag zoo

ver weg schaatsen gereden en nu weer dat eind geloopt; ik zou maar gauw onder de dekens kruipen."

Piet talmde even met een antwoord. Hij dacht aan Zondag, waar Willem over gesproken had. Het was hem toch niet zoo gemakkelijk om aan de vraag van Willem te voldoen en daarom vroeg hij aan zijn moeder:

„Moe mag ik morgenmiddag nog even schaatsenrijden?"

„Wat is dat nu voor een vraag. Je weet dat je na schooltijd haast je, rep je, loopen moet om al de boodschappen voor den avond klaar te krijgen. Neen, dat weet je wel beter, dat kan niet. Maar Maandag bij leven en welzijn, als er nog ijs is, dan kan je je hart weer ophalen."

„Als ik dan de boodschappen na het rijden doe, dat kan toch ook, als ik hard loop?"

„Neen Piet, dat weet je wel, dat kan niet. Je moet voor vieren bij mevrouw Van den Toorn wezen. Neen, ga nu naar bed en denk maar aan Maandag, prettig vooruitzicht."

Piet zei niets meer; hij wist het wel dat zijn moeder er niet van hield lang over een ding te praten. Hij wenschte ze dan ook wel te rusten en ging naar bed. Maar slapen kon hij toch niet. Hij dacht weer aan Zondag. Hij moest het toch maar niet doen ook, zoo beslist als zijn moeder niet hebben wilde, dat hij morgen rijden ging, zoo beslist wilde zij dat ook niet. In gedachten hoorde hij wat ze zeggen zou, als ze het te weten kwam:

„Piet, Piet, op 's Heeren dag. Die dag behoort je niet, aan den Heer is hij gewijd. Het is de dag der opstanding van onzen Heiland uit de dooden. Dan vermaakt men zich niet op het ijs, dan luistert men naar Hem naar de heerlijke dingen van Zijn eeuwig heerlijk koninkrijk.

Neen, Piet dat moet je niet doen. Je bedroeft er den Heiland mee, wiens bloed ook voor jou gevloeid heeft aan het kruis van Golgotha"

En moeder had gelijk, hij wist het wel. Hij woude zich om in zijn bed, maar de slaap kwam niet. Eigenlijk moest hij tegen Willem zeggen:

„Hoor eens, je kunt doen, wat je wilt maar op Zondag schaatsenrijden, ik doe het niet, hoor!”

Maar wat zou Willem lachen; wat zou hij zeggen? Dat hij een klein ventje was, die bang was voor zijn moeder. Maar dat gaf toch niets; hij zou het morgen maar zeggen: „Ik ga niet, ik doe het niet. Wat mijn moeder niet weten mag, deugt niet en daarom als jij zin hebt, ga je maar alleen.”

Dat gaf kalmte, dat gaf rust aan zijn wilde gedachten, die hem door de hersens speelden en daarom kon de slaap hem nu vangen.

Den anderen morgen was hij al gauw zijn bed uit. Hij praatte niet meer over het schaatsenrijden en toen hij 's middags van zijn moeder de bekende boodschappen ontving, sprak hij er ook niet van. En dat stemde moeder dankbaar. Ja, ze had aan Piet toch een goeden gehoorzamen jongen. Andere jongens zeuren nog eens, Piet niet. Hij deed opgewekt zijn werk. Maar zij wist niet, welken strijd Piet gestreden had. Had zij het geweten, zij had hem bemoedigd en sterk gemaakt, maar nu ging Piet naar buiten met de beste voornemens, hij zou Willem wederstaan.

Tegen vijf uur zag hij Willem op het Van Hogendorpsplein.

„Zoo, Piet, jò, je brengt je schaatsen toch van avond?”

„Neen, ik doe het niet. Wat mijn moeder niet weten mag, deugt niet, dus ik doe het niet.”

„Wat, jij doet het niet! Wat mankeert jou nu? Je bent dwaas, wat geeft dat nou? Nu maar, ik ga met je mee en jij geeft me je schaatsen. Wij gaan morgen echt rijden.”

„Nee, Maandag ga ik, morgen niet.”

„Jò, als het gaat dooien, en daar ziet het aardig naar uit, dan kunnen we morgen niet eens; wat zou je dan Maandag? En jij kunt er van op aan, dan rijd je den geheelen winter geen schaatsen meer.”

„Dooien, dooien, ga door!”

„Nou, kijk eens naar de blauwe stoepen, ze slaan allemaal uit, en toch wat geeft het nou, of jij morgen nog eens heerlijk geniet. Doe jij je moeder er te kort mee? Ben je mal, wees een vent. Ik ga met je mee, hoor!”

Piet sprak nog wel wat tegen, maar de onzekere toon, waarop hij sprak, deed Willem des te sterker aanhouden en Willem ging mee naar Piets woning en bleef onder aan de donkere trap wachten, toen Piet naar boven ging.

Het duurde niet lang, of Piet kwam weer naar beneden, behoedzaam omziende. Onder zijn armen had hij zijn schaatsen, die hij bevend aan Willem overgaf met de woorden: „gauw, weg doen, morgenmiddag, hoor! Dag!”

Willem lachte even en verdween met zijn overwinning in de donkere straat.

Toen hij thuisgekomen was, pakte hij zijn schaatsen bij die van Piet en borg ze beneden in het portaal in het kasje van de afsluitkraan der waterleiding.

Toen ging hij naar boven en beweerde tegen zijn moeder, dat hij geen zin had om uit te gaan. Overigens ging hij werken aan zijn thema's voor de Engelsche les. Je kon niet weten, hoe vader nog gestemd was en verbeeld je eens, dat hij morgen niet uit mocht. Alles zou

in duigen vallen en dat moest voorkomen worden.

Zijn vader kwam 's Zaterdagavond altijd vroeg thuis, daar had hij op gerekend. Deze zei niet veel, toen hij thuis kwam en Willem ijverig bezig vond, maar hij dacht toch wel: gelukkig dat Willem zelf heeft ingezien gisteravond, dat het niet goed kan blijven gaan en daarom riep hij Willem terug, toen deze om negen uur zich klaar maakte om naar bed te gaan.

„Willem.”

„Ja, pa.”

„Jongen, ik ben blij, dat je nu van avond algetoond hebt, dat vader het goede met je voor heeft en ik zal je nu al zeggen, dat ik van mijn besluit om je morgen den geheelen dag thuis te houden ben terug gekomen. Ik hoop, dat het nooit meer zal noodig zijn. Je zoudt er je vader en moeder zou'n groot verdriet mee doen.”

Het was Zondagmiddag, overal was het stil op de straten en wegen. De vorst die dagen achtereen had aangehouden, had plaats gemaakt voor een vochtigen guren mist, die wel de scherpte van de koude had verminderd, maar toch verre van te verkiezen was.

Het ijs op de singels en grachten was van allen glans beroofd. Vochtig en grauw en slibberig, schrikte het de liefhebbers van schaatsenrijden af.

Maar wien het ook mocht afschrikken, Willem niet. Precies te half drie stond hij op de afgesproken plaats in de Meermanstraat, telkens even om den hoek van de Oudaenstraat kijkend, of Piet nog niet kwam. Juist

de ingevallen dooi had hem sterker gemaakt in zijn besluit om te gaan rijden; morgen, al kreeg hij vrij-af, kon het niet meer. Hij keek op zijn horloge. Tien minuten over half drie. Waar Piet nu toch bleef. Drie uur moest hij op de Zondagsschool zijn, dus dan moest hij nu toch weggaan.

Weer keek hij de Oudaenstraat in en jawel hoor! daar kwam Piet aan langzaam loopend. Eindelijk was hij in de Meermanstraat.

„Jò, Piet, kom voort, 't is al kwart voor drieën.”

„Moeder hield mij nog even op. maar zeg, het dooit toch te hard. Kijk eens op den Boezemsingel, daar rijdt er ook niet één.”

„Wat een wonder, al is het ijs overal goed, dan is het daar nog slecht. Kom maar gauw mee, we gaan naar den Plas.”

„Het is donker, eer wij er zijn.”

„Ga door, hard loopen. Je zult eens zien, hoeveel er nog op zijn en het is van avond lichte maan.”

„Lichte maan, lichte maan.”

Onwillekeurig zei Piet het Willem na.

„Lichte maan.” Hij dacht aan zijn moeder en wat ze nog zoo kort geleden gesproken had bij het lezen in den Bijbel na het eten: Ik ben het Licht der wereld. Die in mij gelooft, zal in de duisternis niet wandelen.” Hij had het zelf gelezen en zijn moeder had toen nog verteld, dat dat Licht ontstoken was in Bethlehems stal, bij de geboorte van onzen Zaligmaker Jezus Christus. „Nog maar acht dagen, Piet,” had ze gezegd, „dan is het weer Kerstfeest, dan gedenken we weer met blijdschap, dat die Heiland ook voor ons op aarde kwam als een klein kindje.”

„Jò, wat ben jij stil.”

Willem gaf Piet een duw, terwijl hij dit zei. „Je loopt precies als een oude man.”

„Ik denk aan mijn moeder. Zij weet niet beter, of ik ben naar de Zondagsschool en nu loop ik hier.”

„Jò, ben je mal? Wat zou dat? Ik heb wel gezegd, dat ik naar mijn neefje ging. Een klein leugentje, een groot gemak.”

„Ja maar, liegen heeft mijn moeder zoo'n hekel aan. Ik doe het nooit en daarom geloofde ze mij ook, toen ik zei, dat ik naar de Zondagsschool ging.”

„Nou, dat éene leugentje zal je geen scha doen, hoor! Eén leugentje maar, het is de moeite.”

Ze waren al pratende hard opgeschoten. Het was maar net kwart over drie op Willems horloge, toen zij het ijs van den Bergschen Plas betraden.

Het viel Willem toch ook tegen, dat er zoo weinig liefhebbers waren en het ijs vertoonde onheilspellend veel scheuren. Hier en daar waren al groote plassen water te zien.

„Zeg Piet,” — Willem sprak bemoedigend ook voor zich zelve — „zeg, we zullen nog even wachten met aanbinden. Daar achter is een klein plasje, daar zal het wel beter zijn.”

Naast elkaar liepen ze voort. Maar hoe verder ze kwamen, hoe minder waaghalzen te zien waren. Eindelijk was het door Willem bedoelde plasje bereikt. Het was meer een inham van den grooten Plas, aan weerskanten beschut door een boomenrij op de eilandjes, van achter door den achterkant eener buitenplaats aan den Bergweg.

Daar zou nog wel gereden kunnen worden, het ijs was nog tamelijk droog. Vlug werden de schaatsen aangeboden en daar ging het. Willems moed leefde

weer geheel op en Piet begon zich ook wat vrijer te gevoelen. Het was toch maar echt. Meer dan een uur bleven de vrienden het betrekkelijk kleine baantje op en neer rijden. De duisternis viel ongemerkt in. De groote wijdte overal hield den avond zoo lang mogelijk terug.

Maar nu werd het toch tijd om uit te scheiden, doch afbinden dat behoefde niet. Even talmde ze nog. Ze waren het nog niet met elkander eens, of zij weer terug zouden gaan, zooals ze gekomen waren of omrijden, de plassen oversteken. Ze besloten tot het laatste, het ijs had hun volle vertrouwen, het was dik genoeg. En de maan begon al zoo duidelijk zichtbaar te worden Lange weeke lichtstralen gleden weg in de verte. Het ijs was wel nat, maar het was nog zoo dik, geen nood en met vlugge streken verlieten zij het baantje.

Het was toch niet gezellig zoo met zijn tweeën op zoo'n groot water. Nergens was meer een mensch te ontdekken. Doodsche stilte, door niets verbroken, hing over die groote ijzige oppervlakte.

De afstand, dien ze nog moesten afleggen over het ijs, was veel grooter, dan dien zij eerst geloopt hadden, dwars over het land.

Willem begon al spijt te gevoelen, hij hield een oogenblik stil en begon angstig te worden door de stilte en de griezelig wijdte voor hem uit. Somber rezen in de verte de donkere boomen van de eilandjes voor hem op. Ze teekenden zoo scherp donker af tegen de vaal grijze lucht.

Piet was hem een eind vooruit. Die scheen al die dingen niet te zien en had zeker geen angst.

Juist maakte hij zich gereed om toch Piet maar te volgen, toen een schelle onmenselijke schreeuw hem deed

verstijven van schrik. Daar voor hem uit, waar zoo even Piet reed, zag hij niets meer. Het bloed steeg hem naar het hoofd, alsof het uit de aderen wilde barsten, maar op hetzelfde oogenblik gevoelde hij zich bleek worden. Hij rilde, zijne tanden klapperden op elkaar. Hij bleef staan op dezelfde plaats onbeweeglijk, zijn oogen strak vooruit naar de plek, waar hij Piet voor het laatst zag.

Daar klonk weer door de stilte een kreet nog ontzettender dan zoo even. Duidelijk verstond hij:

„Willem, Wil . . . lem! help!” maar toen zweeg hij, doodelijk stil was het weer in den omtrek, niets geen geluid.

Radeloos keek Willem rond, nergens hulp, nergens redding. Wat moest hij doen? Hij kon niet helpen. Hij barstte uit in hartstochtelijk weenen. Door zijn tranen heen schreeuwde hij het de lichtende maan tegemoet:

„O, Heere God, o, Heere, o, help hem, help hem!”

Maar de maan wierp even vriendelijk als altijd haar stralen. Het ijs lag nat en grauw voor hem uit. De boschjes van de eilanden teekenden zich al scherper en scherper af. Het was, alsof er niet zoo'n ontzettende gebeurtenis had plaats gegrepen, alsof niet het water Piet tot een graf was geworden, alsof niet het ijs zijn grafzerk ware.

Willem durfde niet naderen, doodelijke angst hield hem terug. De ontzettende gedachte vloog hem door het hoofd, hoe hij naar huis moet zonder Piet en hij brulde het weer uit:

„Help, help, menschen, o, o!”

En het was, alsof zijn roepen alleen werd gehoord door de donkere zwijgende boschjes, die hoonend het geluid terugkaatsten en het was, alsof zijn hart in één

gedrukt werd, alsof hij duidelijk zijn eigen woorden van van middag hoorde: „één leugen maar, één leugen.”

Toen hoorde hij niets meer. Hij riep niet meer, het werd zoo wonderlijk in zijn hoofd. Zijn beenen weigerden hem hun diensten. Hij zakte in één op den vochtigen gevaarlijken grond, onbewust wat er rondom hem gebeurde.

VIERDE HOOFDSTUK.

Vrede en kalmte heerschte in het gezellige kamertje, waar juffrouw Van den Branden met haar kinderen nu zat. Piet was naar de Zondagsschool; de overige kinderen waren 's morgens geweest. Die zaten nu rondom de tafel te luisteren naar wat moeder voorlas uit een boekje door het oudste meisje van morgen ontvangen als prijs voor het opzeggen van de Messiaansche voorspellingen.

De kinderen waren enkel aandacht; het begon al zoo mooi te worden. Zij dachten er niet aan om te vragen om het kopje thee en het koekje, dat zij iederen Zondagmiddag kregen.

De kachel brandde zoo lekker, het theepotje stond zoo aardig te zingen op het kleine petroleumlichtje tusschen de glimmende kopjes en schoteltjes. Het was, of alles meedeed om den Zondag zoo prettig mogelijk te maken.

Moeder las langzaam door en telkens als Klaartje het jongste meisje, iets niet begreep en door vragen wijzer wilde worden, dan riep Keetje, de oudste: „houd je mond toch, het wordt nu juist zoo mooi.”

Maar moeder hield dan even op om het de kleine duidelijk te maken. De avond was nog lang genoeg en zoo dik was het boekje niet, het zou best uitkomen vandaag.

Juist zou juffrouw Van den Branden weer verder gaan, toen haar dit belet werd door kloppen op de kamerdeur.

„Hé,” zei ze, terwijl ze het boekje neerlag, „wie zou dat nu kunnen zijn?” Zij was niet gewend visite te krijgen en vooral had zij nooit gedacht aan den heer, die nu binnentrad, toen Keetje de deur geopend had.

Het was de hoofdonderwijzer van Piet, een zeer vriendelijk man, dien zij al meermalen aan zijn school gesproken had. Zij kende hem dus goed, maar toch was zij zoo onthutst door zijn onverwachte komst, dat zij hem met groote oogen aankeek en ternauwernood kon uitbrengen: „hé, mijnheer, bent u het?”

„Ja, juffrouw, ik ben het en je vindt het zeker wel vreemd, dat ik je een bezoek kom brengen.”

Door den vriendelijken toon, waarop mijnheer Spruit—zoo heette hij sprak, was juffrouw Van den Branden weer wat vrijer geworden en haastig presenteerde zij mijnheer een stoel, waarop deze plaats nam.

„Is Piet niet thuis?” vroeg mijnheer.

„Neen, mijnheer, hij is naar de Zondagsschool.”

„Zoo, maar heb ik dat zoo mis? Ik meende, dat hij 's morgens ging.

„Ja, mijnheer, dat ik ook zoo, maar ziet u, hij gaat er met Kerstmis af en daarom moet hij met alle oudste leerlingen 's middags komen om examen te doen.”

„Zoo, zoo, hij komt dan toch zeker gauw. Laat eens kijken, het is nu bij vieren. Hoe laat gaat het uit.”

Dat wist zij niet.

„Drie uur moest hij er zijn. Mij dunkt, het zal zoo laat niet worden.”

„Nu, wij zullen maar vast eens samen praten. Hij komt dan onderwijl wel, want mijn komst betreft hem.”

„Toch geen zwaarigheid, mijnheer?”

„O, neen, stel je gerust, neen integendeel hij past best op en daarom kom ik hier naar toe. U weet wel, hij had met October al van school gekund, maar je hebt hem nog gelaten, omdat ik het beter vond, tot ik wat wat voor hem wist. En nu kan ik je de blijde tijding brengen, dat ik een plaatsje voor hem heb op een klein kantoor, waar hij aardig leeren kan. Ik heb aan dien mijnheer je geschiedenis verteld en hij beloofde mij, als je jongen goed beviel, dat hij hem vijf gulden in de maand zou geven. Hij krijgt dan een heel goeden patroon, want het is een waar Christen, een voorbeeld voor velen.

Nu kun je begrijpen, dat ik dat zelf wilde komen zeggen. Ik sprak dien mijnheer van morgen. Toen vroeg hij mij naar zoo'n snuiter. Ik dacht dadelijk om Piet en nu zei ik van middag tegen mijn vrouw: „Kom ik ga voor het eten dat nog even bij juffrouw Van den Branden zeggen.” Ik denk wel, dat Piet er ook mee in zijn schik zal zijn.”

„Nou, mijnheer, ik vind het heel aardig van u, maar dat u er nog zoo'n eind voor komt loopen, ik ben er waarlijk verlegen mee. Ik wou nu maar, dat hij thuis kwam, hij zal raar opzien. O, mijnheer, hij heeft er al wat naar verlangd om wat te gaan verdienen. Tot nog toe heeft de Heere mij gezegend in de kinderen.”

„Ja, moeder, houd maar moed, God vergeet ze niet, die op Hem vertrouwen. Ik ben blij voor u, maar het spijt me, dat ik weg moet. Het is al kwart over vieren en om half vijf moet ik eten. Ik zal hem dan morgen wel spreken.”

„Ik vind het bepaald jammer, dat hij er nu niet is; hij komt misschien dadelijk, want hij komt altijd recht door naar huis.”

„Maar ik kan toch niet langer wachten.”

Mijnheer Spruit stond op, zette de stoel op zijn plaats en nam vriendelijk afscheid van de verraste weduwe. De kinderen moesten hem ieder een hand geven. De kleinste kneep hij nog even in de wang, terwijl moeder een lichtje aanstak om hem op de donkere trap bij te lichten.

„Hè, moe, wat een aardige man die meester van Piet. Ik zou daar ook wel bij op school willen.”

„Ach, dat is voor jou niet noodig. Piet is een jongen, die op kantoor moet. Die moet veel meer kennen dan een meisje, dat gaat dienen. Wat zal Piet blij zijn! Jongens, jongens, wat wordt hij al groot. Dat moest vader nu nog eens zien”; een traan kwam haar in het oog, terwijl ze dat zei.

Om verder te lezen was het nu te duister geworden en de lamp aansteken, daar was het nu nog te vroeg voor. De avond was toch al zoo lang en er verbrandde zooveel olie; juffrouw Van den Branden moest op de kleintjes passen. En daarom zouden ze nu wat schemeren en gelijk een kopje thee drinken.

Keetje had het boekje al weer opengelegd, waar moeder gebleven was. want anders kwam er misschien niets meer van.

Een poosje hadden ze zoo genoeglijk gezeten, de kinderen peuzelden de koekjes op, die de geheele week waren opgespaard van de toegiften van den bakker en moeder dacht nog na over den voorspoed met Piet. Daar had ze zoo naar verlangd, dat die tijd komen mocht, waarop Piet naar kantoor zou gaan.

Niet, dat ze zelve niet graag werkte, o, neen, maar ze gevoelde toch goed, dat haar lichaam de laatste jaren veel geleden had en als zij eens kwam te vallen . . .

Ze vond het zoo naar, dat haar kinderen dan naar het Weeshuis moesten. Als ze nu zoo lang maar gespaard bleef, tot de jongste oud genoeg was om voor zich zelf te zorgen. Dat was haar vurigst verlangen. En nu ging Piet al naar kantoor, vijf gulden in de maand zou hij gaan verdienen. Wat een geld al, dat zou toch helpen. Wat zou hij kijken, als hij thuis kwam. Hij bleef nu toch lang weg. Het zal nu toch wel bij vijven zijn.

Juffrouw maakte zich los uit haar overdenking, stak de lamp op, terwijl Anna de gordijnen zakken liet. Nu eerst zag ze, dat het al kwart over vijf was op het wekkerklokje, dat rustig stond te tikken op den schoorsteen.

„Wat blijft die Piet nu lang weg, het schijnt nog al lang te duren die Zondagsschool.”

„Verleden week toch niet, Moe,” zei Anna, toen was hij om half vijf al lang thuis. Weet u wel, toen hebben we nog al de Kerstversjes afgezongen, die hij had meegebracht.”

„Ja, hij zal nu dadelijk wel komen.”

Maar het werd zes uur, half zeven, zeven uur, maar nog kwam Piet niet. Al twee malen was Anna in de straat wezen kijken en moeder was al tot bij de Zondagsschool geweest, maar alles was er gesloten, het kleine achterstraatje, waar het Evangelisatie-lokaal stond, was stil en verlaten.

Wat vreemd, Piet kwam toch altijd dadelijk naar huis en mocht hij ook even toeven bij dezen of genen, zoo lang duurde het toch nooit.

Kwart over zevenen. Neen, maar nu zou ze toch even naar den mijnheer gaan van de Zondagsschool. Maar meteen verwierp ze ook weer die gedachte. Wat moest die mijnheer wel denken van Piet. Het gebeurde

immers nooit en wie weet, kwam hij thuis, als zij juist op weg was en dan zou zij er spijt van hebben.

De ongerustheid echter klom tot vrees, toen het al zachtjes aan half negen geworden was en nog immer Piet op zich liet wachten.

De kleinste kinderen waren al naar bed. Anna had telkens bezorgd naar moeder gekeken, maar ze wist eigenlijk niet, wat zij zeggen moest. Het eenigste wat zij uitbracht, was, telkens als moeder weer hoofdschuddend naar het wekkertje keek: „Waar die toch wezen zou, dat hij nu toch zoo laat wegblijft.”

„Meisje, ik kan het niet meer uithouden, ik ga even naar mijnheer Ter Laan. Misschien is hij uit de Zondagsschool met hem mee gegaan naar huis. Ik kan het haast niet gelooven, maar ik wil toch zekerheid hebben.”

Misschien is hij wel bij Willem van Reens, daar is hij ook wel eens.

„Wel neen, kind. Hij loopt wel eens met dien jongen, maar hij komt daar niet thuis.”

„Ja, moe, heusch hij is er wel eens binnen geweest, heusch waar.”

„Ik zal eerst maar naar mijnheer Ter Laan gaan. O, waar die jongen toch blijft! Als hij wist, wat een angst hij mij bezorgde, dan zou hij het niet doen. Blijf jij nu hier en pas goed op, dan kom ik gauw terug. Lees jij maar verder in het boekje.”

Haastig zette juffrouw Van den Branden haar hoed op, sloeg een doek om en was weldra op straat. Een sterke wind joeg de sneeuw, die in groote vlokken neer viel, voor zich uit. Het striemde haar door het gelaat, maar met gebogen hoofd, de rokken strak om de knieën werkte zij zich met moeite voort. De angst gaf

haar kracht. Mijnheer Ter Laan woonde niet zoo ver weg. Zij had spoedig het huis bereikt en belde aan hijgend en bevend van inspanning.

Een dienstmeisje opende op een kleinen kier de deur en op het zien van het verwaaide vrouwtje, dat met haar hoed scheef op het hoofd, met den natten doek stijf om haar schouders klevend daar stond, vond zij het beter haar zoo maar even te vragen, wat zij doen kwam.

„Is mijnheer thuis, juffrouw?” bracht juffrouw Van den Branden gejaagd uit.

„Ja, maar die is nu niet te spreken, dan moet je morgenochtend komen.”

„Ach toe, ik wilde maar even vragen, of mijn zoontje van middag uit de Zondagsschool met mijnheer is meegegaan, want hij is nu nog niet thuis en het is al zoo laat. Hij blijft nooit zoo lang uit.”

De angstige toon, waarop zij sprak, deed den angst voor slecht volk bij het dienstmeisje dalen, zoo, dat ze de deur verder opende en de juffrouw in de gang noodigde.

„Zie zoo, wacht nu maar even, dan zal ik het even aan mijnheer vertellen. Ik kom zoo terug.”

Maar ze kwam niet terug. Mijnheer Ter Laan kwam zelf naar voren en vroeg op vriendelijken toon:

„Wel, juffrouw Van den Branden, wat is er van je dienst? Ik kan uit de boodschap van het meisje niet wijs worden.”

Ach, mijnheer het spijt me, dat ik u lastig val, maar Piet is nog niet thuis uit de Zondagsschool en nu dacht ik soms, omdat het wel meer is gebeurd, dat hij met u mee was gegaan. . . .”

„Neen, lieve ziel, al zou ik dat eens doen, dan nog houd ik geen jongen hier tot tien uur.”

„Ja, mijnheer, maar ik wist niet te bedenken, waar bij wezen kon anders.”

„Maar laat mij eens nadenken, moeder. Piet is van middag niet op de Zondagsschool geweest. Neen, dat is waar ook, het bevreemde mij zoo, want hij mankeert anders nooit.”

„Niet op de Zondagsschool geweest! Dat kan niet, want toen hij van morgen thuis kwam, zei hij, dat evenals den vorigen Zondag, nu weer de oudste leerlingen 's middags om drie uur moesten komen en hij is gegaan.”

Juffrouw Van den Branden sprak nu op beslistentoon, want daarvan was zij overtuigd. Als Piet zei, dat hij ging, dan ging hij ook en waarom zou hij niet gaan?

„Ja, juffrouw, het is toch zooals ik u zeg. Hij is niet geweest. U begrijpt, daar kan ik me niet in vergissen. Het zijn maar twaalf jongens en zeven meisjes, die er af gaan. Stellig hoor, hij is niet geweest.”

Mijnheer Ter Laan, die wel bemerkte dat het vrouwtje door die mededeeling sterk geschokt was, zei op bemoedigenden toon:

„Kom, ik zou mij nu niet zoo ongerust maken. Die jongen zal wel thuis zijn, kom die loopt in geen zeven sloten tegelijk. Ik zou me maar niet zou angstig maken.”

Zij gaf geen antwoord, maar stamelde alleen maar een „goeden avond” en holde de straat op naar huis om te zien of Piet er was.

Maar Piet was er niet. Zij kon het niet gelooven, tot driemaal toe vroeg zij het aan Anna: „Is hij er niet?” Zij barstte in schreien uit en onderwijl riep ze maar: „O! o! waar moet die jongen vandaan komen?”

Anna kon ook haar tranen niet bedwingen, maar vroeg toch onder tranen door: „Ben u nu al bij Willem van Reens geweest?”

„O, neen, kind, daar is hij toch niet, want die menschen zouden hem zoo lang niet houden.”

„Ga u er dan toch eens naar toe, misschien weten ze daar wel, waar hij naar toe is.”

„Ja, ga jij maar naar bed, dan zal ik er nog even heen gaan. Als Piet komt, hoor je hem wel en doe jij de deur wel open. Ik zal een sleutel in mijn zak steken, de andere hangt op het spijkertje.”

„Neen, moe, laat ik als 't u belijft opblijven; ik kan toch niet slapen.”

„Nou goed dan, ik zal hard loopen. Het is een heel eind.”

Weer was ze op weg. Het sneeuwen had opgehouden, maar de sterke wind was tot storm aangegroeid. Zwarte sneeuw wolken joegen door het luchtruim. De snerpemde kou deed haar de tanden op elkander klapperen, maar dat merkte ze niet. Ze gevoelde geen kou, ze hoorde geen wind, ze zag geen zwarte wolken, jagend de een achter den ander.

Hooger, hooger, daarheen ging haar oog, naar Hem, die een ontoegankelijk licht bewoont, den Vader van alle levende ziel. Daarheen ging de verzuchting van haar geprangd gemoed: „O, Heere God, o, Machtige Vader, bewaar mijn jongen.”

— — — — —
— — — — —

En daar buiten de stad bij dat groote grijsbevloerde water joeg de stormwind door de kale boomen, rukte de takken af om ze heinde en ver weg te slingeren en het hooge harde riet boog al verder en verder door,

steunend en krakend onder den zwaren druk van tartende stormen en klagende klonk de suizing over de kille vlakte als een doodenlang, als een lied van werelds wee.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Hoe lang Willem daar gelegen had, hij wist het niet. Maar toen hij de oogen opende en rondzag in de vale duisternis, toen hij zijne handen strijken voelde over het natte glibberige ijs, toen wist hij weer, waar hij was en was het, alsof hij weer hoorde den noodschreeuw van zijn vriend.

Langzaam kroop hij overeind, maar zijn knieën knikten, hij beefde over al zijn leden. Hij durfde niet zien naar de plek, waar Piet verdween.

Hij moest toch naar huis en durfde geen voet verzetten, overal gaapte de afgrond. In zijn verbeelding zag hij het ijs breken, het donkere water hem toegrijnzen. Omzien durfde hij niet. Al bibberende deed hij zijn schaatsen los, rijden ging in 't geheel niet, hij kon niet uitslaan. Was hij maar vast van het ijs af en veilig op den vasten wal. Ginds brandde licht, daar woonden menschen; die hadden zeker niet gehoord het roepen om hulp.

Langzaam met schuivende pasjes ging hij voort, de tranen waren gedroogd. De koude wind deed hem goed

aan zijn koortsig gloeiende wangen en toch rilde hij over al zijn leden. Het was of een ontzettend zware last hem op de borst drukte, die hem geregeld ademen belette.

Eindelijk stond hij op den vasten wal. Niemand was er te zien en op den Bergweg kwam hem een eukele haastige wandelaar tegemoet.

Schuw keek hij voor zich. Het kwam hem voor, dat die menschen aan hem konden zien, wat er gebeurd was. Ontzettende gedachte. . . . Door zijn roekeloosheid de schuld van Piets dood. Zijn schuld. . . . O, wat reusachtig zwaar geleken nu de woorden van van middag, zoo lichtvaardig uitgesproken „Jò, dat éene leugentje kan er ook nog wel bij.” En het was er bij gekomen en had hem tot een moordenaar gemaakt.

Eén leugen maar. Wie kon denken, dat dit tot zulke vreeselijke gevolgen kon leiden?

Hoe moest hij nu thuis komen, hoe het vertellen, wat er gebeurd was? Wat zou die moeder van Piet hem doen?

„Niets doen,” fluisterde de booze hem in; „niets zeggen.” Maar als vader hem vraagt, waar hij vandaan komt, waar hij geweest is?

„Niet vertellen van het ijs, iets anders verzinnen,” fluisterde het van binnen in hem.

Maar zijn slapen klopten en zijn geweten klaagde hem aan met luide stem:

„Eén leugen maar, één leugen maar, daardoor is alles gebeurd. Maak het nog niet erger door die leugen te vermeerderen.”

Maar o, o! wat zouden de menschen wel zeggen, allen, die hem kenden?

Het was zes uur, toen hij bij zijn moeder aan de

bel trok. Hij had zijn goed zooveel mogelijk schoon geveegd, maar van binnen wilde het niet.

Zijn moeder trok open en riep van boven aan de trap, toen ze hem gewaar werd:

„Jongen, waar zit je toch? Vader is al naar de kerk; waar zat je?”

„O, ik ben een eind wezen loopen, moe!”

„Het is nog al schoon weer; het is beter bij de warme kachel dan buiten in de kou. Kom maar gauw boven.”

Willem veegde erg lang zijn voeten. De deur kon hij ook zoo vlug niet dicht krijgen. Hij talmde, want moeder mocht de schaatsen niet zien.

Moeder was al terug de huiskamer ingegaan. Haastig stopte hij zijn schaatsen in het waterleidingkastje en kwam langzaam naar boven. Maar moeder scheen niets aan hem te bemerken. Zag ze niet, hoe zijn oogen ontstoken waren; zag ze niet, hoe vuurrood hij was in zijn gezicht? Het gelek zoo gloeiend heet in de kamer en toch kwam er telkens een koude rilling over zijn rug.

„Jongen, wat zie je bleek.”

Mejuffrouw Van Reens keek Willem een oogenblik oplettend aan. „Wat zie je wit; scheel je wat?”

„Wel neen, ik bleek. Ha! ik voel juist, dat ik vuurrood ben. Het is hier zoo heet. Ik heb erg ver geloopen in de kou.”

„Waar doe je dat nu voor, wat is daar nu voor gezelligs aan. Je zoudt een kou kunnen vatter van belang. Waar ben je heen geweest?”

Nu zou het moeten gebeuren, nu moest er weer gelogen worden. Of zou hij de waarheid zeggen? Zeggen wat hem zoo ontzettend zwaar op de ziel woog, het uitschreeuwen tegen zijn moeder, ik heb Piet van den

Branden doen omkomen door mijn slechtheid, ik heb hem verleid met bedriegelijke voorspiegelingen. O, moeder, ik ben zoo slecht geweest, zoo vreeselijk slecht." Zou hij?

Maar weer fluisterde de verleider:

„Zeg het niet, zeg het niet. Weet wel, wat je doet. Ze zullen je verachten. wie weet wat meer. Zeg het niet, zeg maar wat anders.”

Snel als het weerlicht gingen de gedachten door zijn hoofd, maar moeder vroeg weer:

„Ben je dan zoo ver geweest, dat je het niet zeggen durft?”

„Neen, ik ben met Jan van Santen naar Delfshaven geweest bij zijn oom. Daar mochten we zijn postzegels zien; die heeft zulke mooie.”

Dat viel hem zoo plotseling in. Herhaaldelijk had Jan van Santen, ook een oediende op hetzelfde kantoor, hem gevraagd om eens mee te gaan. Diens oom vond het wel aardig, als hij iemand mee bracht.

„Hoe durfde je dat te doen, zoo bij vreemde menschen?”

„O, dat gaf niets, moe.”

„Nu maar, ik vind het vreemd, hoor!”

Heimelijk wenschte hij nu, dat zijn moeder niet verder vragen zou, want hij gevoelde wel, dat zulk liegen niet vol te houden was en nu vooral niet. Dat beven hield maar niet op. Het was, of hij hevig de kots had. Het hulpgeroep van Piet klonk hem in de oren zoo duidelijk, of hij nog op den Plas was.

„Ik geloof bepaald, dat je een kou hebt gevat. Jongen wat zie je er uit; je oogen zien heelemaal rood. Hè, wat dom toch om nu naar Delfshaven te gaan. Die geheele Nieuwe Binnenweg is al zoo'n reusachtig eind

en over die landen heen heb je dien guren wind uit de eerste hand."

„Ja, moe, ik ben eerst bezweet geweest en toen plotseling zoo koud geworden en ik heb zoo'n hoofdpijn."

„Kind, kind en zoo even zeide je, dat je niets scheelde. Nu zou je je door je eigen schuld een ziekte op den hals halen. Ik zou maar gauw naar bed gaan, dan is het morgenochtend over."

„Jufvrouw Van Reens was gauw bezorgd over haar eenigen zoon, maar nog ongeruster werd zij, toen Willem in onbedaarlijk weenen uitbarstte en met zijn hoofd in de handen op de tafel snikte, dat alles er van schudde.

„Willem, jongen, maak je nu niet zoo over stuur. Het is maar een kou. Kom, kleed je uit, dan zal moe een citroen klaar maken en als je die uitgedronken hebt, dan één, twee, drie onder de dekens en je zult eens zien, morgen ben je zoo frisch, als het maar kan."

„Mijn hoofd, moe, mijn hoofd. Het is, alsof het barsten zal. O, moe, het is, of er een hamer in slaat."

Willem bood nu werkelijk een deerniswaardigen aanblik. Het korte oogenblik, dat hij getracht had zich goed te houden, had nog meer van zijn geschokte zenuwen gevergd, dan al het zielelijden onder het naar huis gaan.

Met nieuwe kracht komt het onherstelbare ongeluk hem voor den geest. O, die zwarte boschjes in de verte, die tastbare duisternis, dat vochtige grijze gevaarlijke ijs. Het vloog door zijn hoofd en toch . . . niet zeggen o, neen! niet zeggen. Het is te erg.

„Maar jongen," zei moe op medelijdenden toon, terwijl ze haar hand op zijn hoofd legde, „maar jongen, wordt het zoo op eens zoo erg? Zoo even had je toch geen pijn."

„Ja moe, ik heb het al door gehad.”

„Van middag ook?”

„Nee, moe, in het naar huis komen.”

„Nu, dan maar vlug naar bed toe, hoor, en als het morgen niet over is dan zullen we den dokter laten komen.”

Met moeite klom Willem de trap op naar zijn kamertje, gevolgd door zijn moeder, die hem in alles zoo behulpzaam was. Spoedig was hij ontkleed. Moeder deed hem nog een doek met koud water om zijn gloeiende slapen en toen hij tot aan zijn ooren lag toegedekt, beloofde ze hem, straks nog eens te komen kijken.

Juffrouw Van Reens was blij, dat haar man eenigen tijd later uit de kerk thuis kwam. Zoo alleen had zij allerlei nare gedachten in haar hoofd gehaald. Wie weet, wat zoo'n jongen onder zijn leden had, dat zich nu plotseling openbaarde door dit kou vatten.

Vaders eerste woord, toen hij thuis kwam, was natuurlijk: „Waar is Willem? Is Willem nog niet thuis?”

„O, zeker, voor zessen al. Je waart juist weg, toen hij thuis kwam. Hij is met een jongen van zijn kantoor naar Delfshaven geweest.”

„Wat moest hij daar nu uitvoeren, op Delfshaven! Ik heb nog nooit zoo'n vreemdsoortigen jongen gezien.”

„Ach, hij is daar postzegels wezen zien. De oom van dien jongen moet een mooie verzameling hebben.”

„Zoo, maar waar is hij nu? Is hij boven?”

„Ja, hij ligt al op bed. Hij heeft bepaald een kou gevat, hij heeft vreeselijke hoofdpijn.”

„Ik zal dadelijk even naar boven gaan. Als hij van nacht goed slaapt, is het morgen wellicht over. „Het is zeker kramp in zijn hoofd.”

Toen mijnheer boven kwam, vond hij Willem kreunend in zijn bed, badend in zijn tranen.

„Wat scheelt er aan, jongen, heb je zoo'n hoofdpijn?”

„O, ja, pa, o, ja”, en rijkelijker stroomden de tranen.

„Maar jongen, ben je dan soms gevallen of heb je je hoofd gestooten?”

„Neen, neen!”

„Blijf maar stil liggen, dan zal het morgen wel beter zijn. Ik kom straks nog eens kijken; beterschap hoor! Huil nu niet meer, [want dat maakt het juist zooveel te erger.”

Willem gaf geen antwoord. De laatste stappen op de trap stierven weg. Vader was weer beneden. Hij lag weer alleen, alleen met die ontzettende gedachte. Waarom kwam nu telkens dat Bijbelwoord in gedachte? Waarom moest hij nu telkens een geheele tekst zich zelve toespreken? Telkens sterker:

„Ik zal spotten, wanneer uwe vreeze komt, wanneer uwe vreeze komt gelijk een verwoesting en uw verderf aankomt als een wervelwind. Wanneer uw benauwdheid en angst overkomt, dan zult gij tot Mij roepen, maar Ik zal niet antwoorden.”

Door al zijn smart en benauwdheid heen, rolde die tekst door zijn hersenen.

Zeker, vader las hem dikwijls. De Spreuken van Salomo waren de geliefde lectuur na de avondboterham, maar nooit had hij zoo met aandacht naar een woord geluisterd en nu zonder haperen, telkens van voor af aan kwam dat woord op hem aan als een stormram: „Ik zal lachen om uw verderf, Ik zal spotten, wanneer uw vreeze komt....”

En weer kwam de gedachte bij hem op om naar beneden te gaan, het te gaan zeggen, wat er gebeurd

was. Er kwam dan van, wat er van kwam, want o, die wroeging, die spijt, die looden last, die zijn ziel drukte, zou dan zeker verlicht worden.

Zijn hoofd bonsde zoo. Hij poogde door diep in het kussen te drukken de pijn wat te temperen, maar het was, alsof het nog erger werd. En toch ging hij niet naar beneden en toch zei hij niets, toen zijn moeder voor zijn bed kwam zitten, want zoo als zij er zat, werd de angst minder, de aanklacht verflauwde. En toen zijn moeder weer wegging met de verzekering, dat nu de hevigste pijn wel voorbij zou zijn, was hij wat kalmer, het bonzen in zijn hoofd was niet zoo fel meer. Hij poogde te slapen.

Maar hard schellen deed hem opschrikken. Het schalde tot boven door het huis, zoo hard als er aan de bel gerukt werd.

Hij sprong uit bed, gejaagd opende hij de deur. Het was of een inwendige stem hem toeriep: „daar heb je Piets moeder, daar is ze!”

Angstig luisterde hij toe, hij hoorde moeder haastig de trap af loopen, de deur openen, maar hij kon niet verstaan, wat er gesproken werd. Hij hoorde vader opstaan en boven aan de trap roepen tot moeder wie er was.

Duidelijk verstond hij nu, hoe moeder vader toeriep: „Dat is juffrouw Van den Branden, de moeder van Piet.”

„Piet, Piet, juffrouw Van den Branden, die ken ik niet,” hoorde hij vader zeggen.

„Ja,” zei moeder weer, „Piet is een jongen, die wel eens met onzen Willem omgaat. Hij is nu van middag om half drie uitgegaan en nog niet thuis. Nu dacht de juffrouw, dat hij soms hier was.”

„Neen,” zei vader weer, „maar laat de juffrouw even boven komen.”

Maar toen hoorde hij de stem van juffrouw Van den Branden, die angstig naar boven riep:

„O, neen, mijnheer, ik heb geen rust. Als hij hier niet is, waar moet ik dan heen? Ik moet naar huis, misschien is hij thuis gekomen. Ik maak me zoo vreeselijk beangst. Het is nu al half elf. Het is nog nooit gebeurd. Heeft uw zoontje hem van middag niet gezien? Ach, vraag u het hem eens?”

Willems hart klopte hoorbaar. Maar hij hoorde zijn moeder weer zeggen:

„Neen, juffrouw, onze Willem is van middag naar Delfshaven geweest en ligt nu al van zeven uur af te bed, hij heeft zeker een kou gevat.”

Nu sprak zijn vader weer:

„Ik zou nog een uurtje afwachten en is hij dan nog niet thuis, dan zou ik er de politie van in kennis stellen.”

De rest, die er gesproken werd, kon hij niet verstaan. Hij hoorde ook niet, wat antwoord de juffrouw gaf, alleen hoorde hij vader nog zeggen:

„Nu, juffrouw, ik hoop, dat u den jongen thuis vindt.” en toen hoorde hij de deur dicht slaan.

Hij ging weer naar bed. De tranen vloeiden weer rijkelijk. O, dat arme mensch, ze ging naar huis met de hoop haar kind te zullen vinden en hij wist het, hij kon het haar zeggen:

„Hoop maar niet, hoop maar niet; Piet is dood. Dood ligt hij onder het grauwe glibberige ijs van den Bergschen Plas, daar waar de stormen huilen door de boomen, vlijmen langs het riet. Daar, waar het donkere water in toom wordt gehouden door de korst, die het bedekt, daar ligt hij. Daar, daar alleen kunt gij zijn lichaam vinden, want hij is dood, voor altijd weggegaan van u.”

Zoo worstelde hij den nacht door, bij tusschenpoozen overmand door koorts en vermoeidheid, maar telkens weer in heldere oogenblikken stond hem alles weer duidelijk voor den vermoeiden geest. En in de wilde koortsvisionen vertoefde hij bij Piet, dan smalend: „één leugen maar, het zou wat,” dan weer angst aanjagend: „Ik zal spotten als uw vreeze komt. Ik zal lachen, als uw verderf nadert als een wervelwind.”

ZESDE HOOFDSTUK.

Juffrouw Van den Brauden vond, toen zij thuis kwam, de lamp aan het uitgaan en Anna voor over op de tafel in slaap gevallen.

„Anna,” riep ze, „Anna, is Piet er niet?”

Het meisje schrok wakker.

„O, moe, bent u daar? Piet is er nog niet.”

„Is hij er nog niet. O, kind, dan is hem zeker een ongeluk overkomen, want waar zou hij nu nog vandaan moeten komen.”

„Was hij niet bij Willem van Reens, moe, of 's middags daar geweest?”

„Nee, ze hebben hem heelemaal niet gezien. Waar moet zoo'n jongen nu om drie uur naar toe gegaan zijn? Want naar de Zondagsschool is hij niet geweest.”

„Is hij niet op de Zondagsschool geweest, moe? Zei mijnheer Ter Laan dat?”

„Ja, kind, dat zei mijnheer. Maar kom, ga nu naar bed, want de lamp gaat uit en ik ga dadelijk naar de politie. Je kunt in het donker niet zitten en de oliekan

is leeg, dus gauw nu maar naar bed. Ik kom dadelijk terug."

Anna probeerde nog wel even om op te mogen blijven, maar moeder wilde het niet en daarom ging ze naar bed met het vaste voornemen om wakker te blijven.

Juffrouw Van den Branden sleepte zich weer voort, de trap af de straat op. Ze was zoo moe, zoo geheel op en toch ze kon niet thuis blijven zitten. Neen, nu maar naar het politie-bureau, daar konden ze telefoneeren naar alle kanten van de stad.

Misschien, misschien.....

Ze kwam aan het politie-bureau. Een agent, die de functie van portier vervulde, stond haar te woord.

„Wel, vrouwtje?"

„Mijnheer, mijn jongen, mijn Piet is van middag om half drie de deur uitgegaan en nu is hij nog niet thuis. Nu dacht ik, dat ze hier misschien wel iets weten."

„Dat weet ik niet, maar wacht u even, dan zal ik den adjudant even vragen."

Zij zakte neer op de houten bank, die tegen den muur stond. Het was zoo warm in den post en de zware rooklucht, die er hing vermengd met carbol maakte haar kwalijk. Die agent blijft nog al lang weg, misschien weet de adjudant het wel. Zij hoopte het zoo. Misschien had Piet wel iets gedaan, waarvoor hij mee genomen was. Het kon wel haast niet, maar wat moest ze anders denken. Ach, als ze nu maar zekerheid kreeg.

De agent kwam terug en vroeg, of ze maar even binnen wilde komen bij den adjudant. Ze moest hem maar volgen.

In een klein kamertje werd ze gelaten. Voor een bruinegeverfden lessenaar zat de man, dien ze hebben moest, een echte politieman met gitzwarte haren en baard, glimmende zwarte oogen en een strengen trek op zijn overigens bleek gelaat.

Onderzoekend keek hij juffrouw Van den Branden aan en het eenige, wat hij uitbracht met zware stem, klonk haar niet bemoedigend tegen.

„Wel.”

„Mijnheer, mijn zoontje is weg. Weet u er soms iets van?”

„Wie is je zoontje?” Hoe oud is dat jongmenschen?

„Piet van den Branden, mijnheer.”

„Hoe oud is hij?”

„Dertien jaar, mijnheer.”

„Zoo, en is hij van middag weggegaan en nu nog niet boven water. Dat gebeurt zeker wel eens meer, hè?”

„Nee, mijnheer, nooit is hij weg geweest.”

Zij begon weer te huilen, ze kon zich niet bedwingen.

Dat maakte den adjudant, die zoo dikwijls lastig gevallen werd met jongens, die de ouderlijke woning ontlieden en dan meestal te doen had met verregeaende deugnieten, wat weeker. Hij liet den politieman plaats maken voor den vader. Hij ook had kinderen. Hij begreep, hij gevoelde het, dat dat menschen doodelijk ongerust was.

„Ga even zitten, moeder, dan zullen we kijken, of er wat aan te doen is. Kom, huil niet, die jongen komt best terecht, Hoe laat is hij weggegaan, zegt u?”

„Om half drie van middag. Om drie uur moest hij op de Zondagsschool zijn.”

„Zoo, en hoe laat gaat dat uit?”

„Om vier uur, mijnheer, maar hij is er 's middags niet geweest. Ik kan niet begrijpen, waar die jongen naar toe is gegaan.”

„Kan hij schaatsenrijden?”

„Ja, mijnheer, maar dat doet hij op Zondag niet. Hij weet wel, dat ik dat niet hebben wil.”

„Zoo, heeft hij schaatsen?”

„Ja, mijnheer.”

„En u weet zeker wel, waar hij die bergt?”

„Zeker, mijnheer, die liggen altijd op een vaste plaats.”

„Nu, dan moet je maar naar huis gaan en als hij er dan nog niet is, moet je eens naar die schaatsen kijken. Kom dan morgenochtend vroeg maar terug, dan zullen we wel eens zien.”

Weer niet veel wijzer spoedde zij zich naar huis. Onderzoekend spiedde zij iedere straat af, die zij door moest, hopende hem te zien aankomen. Thuis vond ze allen in diepe rust. De lamp brandde niet meer, ook Anna had zich niet wakker kunnen houden. Het wekkertje tikte zoo luide, daardoor kwam de stilte zoo sterk uit.

Hier had ze toch ook geen rust. Als ze op straat was, verlangde ze naar huis en nu ze thuis was, dreef angst en hoop haar weder de straat op.

Zoo ging langzaam de nacht om. Eerst tegen zes uur in den morgen dacht ze er om even naar de schaatsen van Piet te kijken.

„Hé, ze liggen er niet. Dat is vreemd. Zou hij toch zijn gaan rijden? Zou hij?”

Plotseling vlijmde een angstgevoel zoo heftig door haar borst, dat ze met beide handen de pijn trachtte weg te drukken.

„Verdronken, verdronken Het kan zijn, de schaatsen zijn er niet En Vrijdag had hij nog gevraagd Zaterdag te mogen rijden. Toen is hij nog met dien Willem van Reens geweest. Het is wel haast niet te gelooven, maar het kan bijna niet anders.”

Ze ging weer naar het politie-bureau. Het was half zeven geworden. Dat de kinderen in dien tijd wakker konden worden, daar dacht zij niet aan.

Moeheid voelde ze niet meer. Eén gedachte vervulde haar en bracht zij telkens in woorden over haar lippen:

„O, Heer, laat er veel met hem gebeurd zijn, maar laat hem niet sterven, neemt hem mij niet af.”

Het bureau had zij weer bereikt. Weer moest ze wachten; de agent, die haar van nacht bij den adjudant had gebracht, keek haar medelijdend aan. Zou hij nu wat weten?

Wachten moest zij maar, wachten. En het was, of iedere minuut een uur duurde

Het was ook voor den adjudant een moeilijk geval. Zekerheid had hij niet, maar zijn vermoeden aan de moeder kenbaar te maken, wilde hij liever ook niet. 's Nachts had hij naar verschillende posten getelefoneerd over dien jongen, die zoek was. Overal was den agenten opgedragen eens uit te zien en even na één uur had een collega van een buitenpost hem iets verteld door de telefoon, dat hij onmiddellijk in verband bracht met het gehoorde. Daar waren een paar boeren van den Bergweg gekomen in den loop van den Zondagavond, die hem hadden verteld, dat zij ongeveer een uur geleden een angstig hulpgeroep hadden gehoord. Duidelijk tot drie malen toe hadden zij het vernomen. Vlug

waren zij er op uitgetrokken om te redden, maar hoewel het lichte maan was, hadden zij niet kunnen ontdekken, waar er iemand in levensgevaar verkeerde. Over de gansche vlakke was niemand te zien geweest en toch zoo duidelijk hadden zij het geroep vernomen, dat ze niet konden nalaten het de politie mede te deelen.

Toen nu deze agent weer in dienst komende hoorde, dat er een jongen zoek was, dacht hij dadelijk aan dat verhaal en deelde het daarom zijn collega mee.

Daarom vermoedde de adjudant wel, dat die jongen zou zijn omgekomen, maar om dat aan die vrouw mee te deelen was nog niet noodig. Eerst moest hij daaromtrent zekerheid hebben.

Hij liet juffrouw Van den Branden binnenkomen en ontroerde van den aanblik, die het oververmoeide mensch bood. Wat zag die stakker er uit! Op vriendelijke toon zei hij:

„Hij 'is zeker nog niet thuis, hè?”

„Neen, mijnheer.”

Door het wachten was ze als het ware in een verdooving geraakt. Ze antwoordde niet meer dan noodig was.

„Heb je nog naar de schaatsen gekeken, waren ze thuis?”

„Neen, mijnheer, ze waren weg.”

„Zoo.”

De adjudant zei dat kleine woordje met nadruk. Het was de uitdrukking van de verzekering, die in hem opkwam.

„U weet nog niets, mijnheer.

„Neen, niet dat u eenige hoop kan geven. Maar ga u nu maar naar huis, ik beloof u, als ik iets hoor, zal

ik u dadelijk een boodschap zenden. Geef me uw adres maar, als 't u belieft."

„Oudaenstraat, mijnheer, nummer 170."

„Goed hoor, zoodra ik iets hoor, laat ik het u weten."

Weg ging ze weer naar huis. De kinderen waren allen op. Anna was juist bezig met de jongste aan te kleeden.

„Is hij er nog niet moe?" riep ze ontsteld, toen ze moeder zag binnen komen.

„Nee, kind, hij is er nog niet en ik geloof, dat hij nooit meer terug komt."

Zoo schijnbaar kalm zei ze dat, dat Anna met groote verschrikte oogen haar aankeek.

„Moeder, moeder!"

Anna gilte, de kinderen begonnen te huilen. Moeder was in elkaar gezakt op den grond. Ze verroerde zich niet, als dood lag ze daar.

„Moeder, moetje, o, moetje kom toch!"

Maar moeder zweeg.

De juffrouw van beneden had het gegil gehoord. Haastig kwam ze oploopen.

„Wat is hier? Waarom huil je zoo?"

Maar toen ze juffrouw Van den Branden zag liggen, riep ze:

„Mensch, wat scheel je? Ach, ach, ze ligt van d'r zelve."

Ze riep er vlug nog een andere buur bij en beide vrouwen beijverden zich om de bewustelooze de kleederen wat los te maken en de polsen te wasschen met water en azijn.

Met groote moeite brachten ze haar op bed en terwijl zij zoo stil en strak neerlag en alleen nog maar door talrijke zuchten teekenen van leven gaf, vertelde Anna

aan die menschen, hoe het kwam, dat moeder den geheelen nacht geloopt en gezocht had naar Piet.

„Zoo'n kwajongen, zoo'n rakker, hij zou een ouder den dood bezorgen. Het is wat te zeggen!”

Na nog even geholpen te hebben met de kinderen te wasschen gingen ze heen met de verzekering straks nog even te komen zien en als het noodig was, zou de juffrouw van beneden wel naar den dokter gaan.

Angstig keek Anna naar bed. Ach, als moeder de oogen maar weer open deed. Als moeder toch eens dood ging. O, dat die Piet toch weg gebleven was. Ze was kwaad op hem, maar tegelijkertijd dacht ze weer aan wat moeder zoo kort geleden sprak: „Kind, ik geloof, dat hij nooit meer terug komt.” Wat zou dat verschrikkelijk zijn!

„Moe,” riep kleine Klaartje, „krijg ik een boterham, ik heb zoo'n honger?”

„Stil, kind. Anna zal wel een boterham voor je snijden. Moe is ziek.”

Anna beduidde het kind met den vinger voor den mond, dat het stil moest zijn.

Moe had het gehoord, ze opende de oogen.

„Moe, bent u een beetje beter?” vroeg Anna.

„Ja kind. Is Piet er?”

„Nee, moe, nog niet.”

„O, dan zal hij dadelijk wel komen, doet de deur maar open.”

„Er is niemand op de trap, moe: Er komt niemand aan.”

„Ja, maar mijn jongen komt dadelijk. Hij komt, hij gaat niet heen. Hij blijft voor moeder en voor jullie. Straks moet hij naar kantoor”

De oogen vielen weer dicht, ze zuchtte zwaar, maar

sprak verder niet. Onbeweeglijk lag ze neer in de bedstee.

Anna begon weer te huilen en de anderen deden het daarom ook. De juffrouw van beneden kwam weer toeschieten.

„Komt, jullie moet bedaard zijn,” beval ze. „Dat is niet goed voor je moeder; dat mensch heeft rust noodig. Ze slaapt een beetje.”

„Neen, juffrouw, moeder is wakker, want ze heeft zoo even nog naar Piet gevraagd.”

Ze ging naar de bedstee.

„Hoe is het er mee, juffrouw?”

Loomerig sloeg juffrouw Van den Branden de oogen op, knikte toen langzaam de juffrouw goeden dag en viel weer in de sluimering.

„Wees jullie maar goed stil, hoor! Ik kom straks weer terug.”

Het mensch had ook haar werk en terwijl ze boven was, geleek het of beneden door haar zes telgen den boel afgebroken werd.

Anna kon niet naar school. Spijtig keek ze op het wekkertje; het was al haast negen uur. Wat zou de meester van Piet wel zeggen?

Daar werd er geroepen in de gang:

„Van de Branden!”

Moeder hoorde het ook.

„Vlug, Anna, vlug!” riep ze met koortsachtige haast „Vlug, daar komen ze vertellen van Piet!”

Anna opende de deur. Ze schrok terug, een politie-agent glom haar tegen.

„Ben ik hier bij Van den Branden?”

„Ja, mijnheer.”

„Is je moeder thuis?”

„Ja, mijnheer, moe ligt op bed: ze was zoo moe.”

„Ik mag zeker wel even binnen komen.”

Beneden werden ook al nieuwsgierig deuren geopend.

De agent trad binnen en door vriendelijke woorden en gebaren bracht hij de verschrikte kinderen tot bedaren. ●

Juffrouw Van den Branden zat rechtop in bed, met haar hand streek zij zich langs het voorhoofd de weerbarstige haren weg.

„Neem me niet kwalijk, juffrouw,” begon de agent, „dat ik maar brutaal weg binnen kom, maar ik heb u een ernstige tijding te brengen.”

„Is mijn kind dood!” gilte juffrouw Van den Branden.

„Nee, maak je nu niet zoo zenuwachtig, luister nu eens. Je zoontje is verdwaald gisteren op een plaats, waar hij niet hoorde, waar hij niet mocht zijn. Maar ach, hoe zijn jongens... Wat voor kleeren had hij aan?”

„Gewoon mijnheer,”

„Ik bedoel, wat voor een pakje, zwart, of blauw, of bruin?”

„Een grijs pakje, korte broek en jasje.”

„Zoo, en lage schoenen aan?”

„Nee, mijnheer, hooge rijglaarzen?”

„Nu dan moet je straks, als je kunt maar even aan het bureau komen, hoor! En als je niet kunt, moet je maar iemand sturen, die hem ook kent, hoor! Heb je hier geen familie?”

„Nee, mijnheer.”

„Dus je hebt niemand om voor je te komen?”

„Ja, mijnheer Spruit, de hoofdonderwijzer, die zal het wel doen.”

Door snikken heen had ze den agent te woord gestaan.

Hij was er zelf van streek van. Haastig vroeg hij nog het adres van mijnheer Spruit en ging na nog eenige troostwoorden heen.

Tegen dezen kon hij vrij-uit spreken. Toch kon mijnheer zijn ooren niet gelooven. Piet van den Branden op Zondagmiddag met schaatsenrijden verdronken op den Plas

„Hoe kom je zoo naar mij toe?” vroeg hij verbaasd den politiemann.

Hij vertelde, hoe juffrouw Van den Branden hem opgegeven had als den vriendelijken heer, die wel zoo goed zou willen zijn voor haar te gaan.

Mijnheer Spruit beloofde den man dadelijk aan het bureau te zullen komen en toen hij er kwam, werd hem beleefd verzocht even mee te gaan naar het kerkhof. Daar in een klein gebouwtje ligt de jongen.

„Als hij het is,” twijfelde mijnheer Spruit.

„Ik twijfel er niet aan,” zei de in burger gekleede hoofdagent. „Alle aanwijzingen zijn van dien aard, dat alle twijfel buiten gesloten is.

„Ik kan me niet voorstellen, dat het waar is. Juist gisterenmiddag, toen hij maar even weg was, ben ik nog bij hem thuis geweest. Ik vind het zoo'n fatsoendelijk, net vrouwtje en dien jongen zoo'n veelbelovenden knaap. Daarom had ik mijn best voor hem gedaan om een kantoor voor hem te zoeken Maar ik kan me niet voorstellen, dat het waar is.”

„Ja, mijnheer, toch is het zoo. Ik heb de moeder een paar keer van nacht bij me gehad. Ik heb haar natuurlijk het een en ander gevraagd, en zoo als ik van morgen het signalement op kreeg van den jongen, die uit den Plas opgedregd is, kreeg ik zekerheid.”

„Zoo, is hij van morgen opgedregd?” zei mijnheer in heftige ontroering „zoo, van morgen.”

„Ja, zoo als het dag was, zijn er een paar agenten gaan kijken. Met een ijsbootje zijn ze er met de boeren, die Zondag hulpgeschreeuw gehoord hadden, op uitgetrokken en niet ver uit den wal vonden zij het ijs stuk. Een groot gat. U begrijpt, hij zal alles in het werk gesteld zal hebben om er uit te komen.”

„En vonden ze hem gauw?”

„O, mijnheer, bij den eersten worp van de dreg zat hij er aan. Het is daar niet diep, maar natuurlijk diep genoeg om te verdrinken.”

Al pratende hadden zij Crooswijk bereikt. De wachter kende de agent wel. Hij liep al vooruit om het huisje te ontsluiten.

Met een kloppend hart trad mijnheer Spruit achter den agent naar binnen.

Links in een hoek op een kleine verhevenheid lag de drenkeling door een zwart zeil aan het oog onttrokken. De wachter sloeg, alsof het de gewoonste zaak van de wereld gold, het kleed met een ruk op en zei laconiek: „Kijk maar even.”

Mijnheer Spruit kwam wat naderbij. Ja, het was Piet, daar lag hij, de oogen gesloten, de handen krampachtig gevouwen, alsof hij bad. Het natte jasje glibberig nat en vuil lag strak over zijn borst.

Diep geroerd schudde hij het hoofd, groote tranen welden op in zijn oogen en rolden door zijn vollen baard. Eindelijk sprak hij op zacht verwijtenden toon, alsof Piet hem nog kon verstaan:

„Piet, Piet, hoe ben je daartoe gekomen? Nooit, nooit had ik dat durven denken, dat jij, jij verdrinken zou op den dag des Heeren. Arme jongen, wie zette je er

toe aan? Wie verleidde je? Vloek over hem, vloek driewerf vloek. Heb je gebeden in de laatste oogenblikken, heb je gesmeekt tot Hem, die bij het naderen van den dood volkomen uitkomst kon geven voor de eeuwigheid? Ja, dat heb je gedaan, dat heb je gedaan. Zeker ik gevoel het, nu ik je aanzie”

Overweldigd door zijn smart, bedekte hij het aangezicht en snikte. De adjudant was ook vol. Hij verwonderde zich over de woorden en het medelijden van dien heer.

„Nu mijnheer, ik zal het maar weer dicht dekken, hè.”

Met deze woorden kwam de wachter tusschen beiden.

„Kom, mijnheer, er is niets meer aan te doen.”

Met zachten drang duwde hij mijnheer Spruit op zij. Deze herstelde zich een weinig en ging met den adjudant het huisje uit.

Een heel eind liep hij zwijgend voort. Wat moest hij de arme weduwe vertellen? Wat een ontzettende boodschap. Hoe zou hij het aanleggen, hoe ze troosten? Ontzettende gedachten!

„Zeker familie van u, mijnheer?”

Met deze vraag verbrak de adjudant het stilzwijgen.

„Nee, goede vriend, heelemaal niet. Maar verwondert het je daarom, dat ik zoo aangedaan werd?”

„O, nee, mijnheer, maar ziet u, het kon toch.”

„Zeker kon het. Maar het grijpt mij daarom zoo ontzettend aan, ik ken zijn moeder al sedert zes jaren als een ijverig vrouwtje, een vrome moeder, die haar kinderen een voorbeeldige opvoeding geeft. En van dien ongelukkigen jongen, die daar nu ligt, had ik mij heel wat voorgesteld. Niet alleen dat hij zeer gemakkelijk leeren kon, maar daar zat zoo'n groote oprechtheid in, die uit zijn oog en u tegenstraalde. Kijk, daarom,

snijdt het mij door de ziel en komt het weer in mij op: hoe is het mogelijk, hoe kwam hij er toe om met dat dooiweer op zoo'n groot water te gaan? En op Zondag, waarop hij anders nooit gemakelikheden zocht. Dat wist hij wat goed, dat hij dien dag ergens anders voor moest gebruiken."

„Het is jammer, mijnheer. Ik vind het voor die moeder verschrikkelijk."

Zij waren nu bij de straat gekomen. waar Piets moeder woonde.

„Nu, ik ga maar even naar haar toe. Ik dank u voor uw hulp, goeden dag," zei mijnheer Spruit, terwijl hij den agent de hand drukte.

„Dag, mijnheer, ik zal dan maar verbaal opmaken. Het is zeker, dat hij het is?"

„Tot mijn groote smart, maar al te zeker."

„Dag, mijnheer."

„Dag, vriend."

Langzaam liep mijnheer Spruit de Oudaenstraat in nog niet met zich zelve eens, hoe hij het de weduwe zeggen zou. Een gebed rees er op in zijn hart tot God:

„O, Heer, geef mij woorden om te spreken. Laat zij niet alleen staan. Wees Gij haar sterkte. Onder Uwe toelating, o, Almachtige God, is het gebeurd. Gij, die geen rekenschap geeft van uw daden, Gij vertroost immers, waar Gij slaat."

Een weinig bekrachtigd besteeg hij de donkere trappen, klopte op de kamerdeur en Anna deed open.

„O, mijnheer van Piet," riep zij de kamer in.

Mijnheer trad binnen. Bij de tafel zat juffrouw Van den Branden. Moe met roodgekreten oogen keek zij den binnenkomende aan.

„Zoo juffrouw, ik kom eens even naar je toe. Ik hoor

zulke nare dingen vertellen, die me tot diep in mijn gemoed schokken, dat ik me genoodzaakt zie even naar je toe te komen."

O, mijnheer, indien u meer weet, zeg het me dan, want in die onzekerheid houd ik het niet uit. Bent u naar de Politie geweest?"

Gejaagd sprak zij, hoop op een goede tijding flikkerde niet meer op. Het ergste stelde zij zich voor.

„Het is een treurige zekerheid, juffrouw. O, het bedroeft mij zoo u die tijding te moeten brengen, dat Piet”

Verder kwam hij niet.

Onder heftig snikken was zij opgestaan, had mijnheer Spruit bij den arm gegrepen en onder hevig schokken riep ze uit:

„Hij is dood, ja, ik voel het. Hij is verdronken. O, lieveling, lieveling”

Met moeite maakte mijnheer Spruit zich van de diep beklagenswaardige moeder los en bracht haar met zachten drang terug op haar stoel.

„Houd je nu wat bedaard, juffrouw; denk om de kindertjes, die je hier nog hebt. Kom, als je je zoo opwindt, doe je je zelve en hun te kort.” Maar hij gevoelde de nietigheid van zijn woorden zelf te veel om er eenige kracht van te doen uitgaan.

Hij zweeg dan ook, eerbiedigend de vreeselijke smart.

Na nog een enkel troostwoord nam hij afscheid, zich vast voornemende den anderen morgen voor schooltijd terug te komen. Dan zou hij beter met haar kunnen spreken dan nu.

Wat een treurigen dag bracht juffrouw Van den Branden door. De één reet nog al erger dan de ander

aan de versche wonde. Een bezadigd woord vond ook geen plaats, zij wilde niet vertroost worden.

„God was geen liefde, Hij was niet rechtvaardig.” Met dergelijke woorden vocht de Satan haar aan. „Dat kon niet, want dan zou Hij Piet niet hebben laten omkomen.

Den nacht worstelde zij door. Helder stond haar weer voor den geest het gebeurde met haar man en nu weer met Piet.

O, neen; het kon niet zijn, dat God bemoeienissen met haar hield.

Toen het eerste morgenlicht door de gordijnen heen gluurde, had ze nog geen oog dicht gedaan. Ze stond maar op, zorgde werktuigelijk voor de kinderen, hoe moeielijk het haar ook afgang.

Tegen acht uur kwam mijnheer Spruit terug. Ze zat juist weer, zooals gisterenavond bij de tafel. Ze beantwoordde zijn vriendelijken groet met een flauwen hoofdknik.

Door tranen heen keek zij als smeekend naar hem, op, alsof hij haar helpen kon, alsof hij de smart kon verlichten.

Neen, dat kon hij niet, niemand, die het beter wist, dan hij zelf.

Maar bidden kon hij, bidden om troost voor de arme, om woorden van troost, van bemoediging. En God, de Heer, had hem woorden, heerlijke woorden gegeven, waar ook zijn eigene ziel door verkwikt werd. De raadselen van het heilig Godsbestuur geleken hem geen raadselen meer. Zonde straft immers zich zelf, het kwaad loont immers zijn meester. God bewaart dengene, die op Hem vertrouwt en die van Hem afwijkt, zal vallen in den strik, dien Satan tot zijn verderf heeft uitgezet.

Ja, er was nog wel balsem in Giliad en de Heelmeester slaapt of sluimert nooit.

Meer dan een uur sprak hij. De weduwe luisterde. Wonderlijke genade Gods, ze verstond, ze begreep.

Neen, God deed haar die smart niet aan uit lust tot plagen, Hij kastijdt een iegelijken zoon, dien Hij lief heeft. Bij Hem is geen onrecht. Bij ons, ja, bij haar was beschaming des aangezichts.

Maar de pijn vlijmde toch, vooral toen mijnheer vertelde van den herder, die om zijn kudde te bewaren voor een komende wolf aan enkele schapen de lammeren ontnaemt, om ze te bergen in den stal. Blatend en bedroefd om het verlies volgen de schapen, tot ze in den stal hun kinderen weer vinden. Deed de herder het niet op die manier, zeker zouden ze zoo vlug niet buiten het bereik van den wolf zijn gekomen.

„Kijk, juffrouw, zoo doet onze God ook. Vele lieve dingen neemt Hij ons af en bergt ze in Zijn hemel, opdat wij er het oog op leeren richten en ze volgen. Wat zal het een zalig weerzien zijn!”

„Ach, mijnheer, zooals de boom valt, blijft hij liggen en Piet is omgekomen in zijn kwaad. O, mijnheer, dat bedroeft mij juist zoo.”

„En je weet toch ook wel, dat hij den weg der zaligheid kende. Zoo jong als hij was, wist hij dat hij een verloren zondaar was, maar behouden door het bloed van zijn Heiland.”

„O, mijnheer, als ik maar zeker wist, dat mijn jongen in den Hemel was, het zou mijn smart zoo verlichten.”

„Ja, juffrouw, wij zouden zoo graag in de geheimenissen Gods doordringen, maar dat gaat natuurlijk niet. Maar, juffrouw, neem mij niet kwalijk: de school roept mij. Het is toch al te laat geworden. Ik kom eens

gauw terug, hoor! Ik wensch u van harte sterkte en Gods nabijheid."

„Dag, mijnheer, dank u wel voor uw vriendelijkheid," stamelde juffrouw Van den Branden en toen hij al lang weg was, dacht ze nog om zijn woorden. Ze voelde wel, dat het waar was. Zeker. Maar de gedachte aan haar jongen verscheurde haar borst.

Hij was ook zoo'n beste jongen. Ze had zooveel van hem verwacht, zoo erg veel

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Het was een vreeselijke nacht, die Willem doorbracht. Niet één oogenblik liet zijn geweten hem met rust. Van drie uur in den morgen zat zijn moeder aan zijn bed.

Het goede mensch kon niet begrijpen, wat haar jongen plotseling zoo ziek had gemaakt. Al wel honderd maal had ze dringend gevraagd, of hem soms iets bezwaarde, waarvoor anders die koortsige angst.

In den voornacht al, toen de tekst van den Spreuken-dichter hem door de hersenen speelde, toen al was het gekomen, wat hij eerst niet het ergste had gevonden, het schuldgevoel tegenover een heilig en rechtvaardig God.

Die Heer, die hem overal zag, die alles wist tot in de kleinste bijzonderheden, wat er voorgevallen was. En niet alleen nu deze geschiedenis, maar zijn gansche bestaan kwam hem nu zoo hoog schuldig voor.

O, die leugen, die leugen!

Telkens wanneer zijn moeder zoo dringend vroeg, of hem iets drukte, of hem iets bezwaarde, kon hij de

verzoeking haast geen weerstand bieden, maar toch zei hij het niet.

Het was nu zeven uur. Vader was om den dokter gegaan, hij hoopte hem mee te krijgen.

Het was een heel vriendelijk man, die toen hij voor het bed van Willem stond, hem luchtigjes toeriep:

„Kom, kom, wat is dat? Wat scheelt er aan, moet jij nu zoo ziek worden? Kijk me eens aan, laat me je pols eens voelen.”

Willem beefde als een riet, dat door den avondwind bewogen wordt, maar sprak geen woord.

De man der wetenschap hield een paar minuten zijn pols vast en keek Willem oplettend aan.

„Nu, maak je maar niet ongerust,” zei hij eindelijk. „Het zal best schikken; een beetje koorts, maar hoogst zenuwachtig. Zeker gisteren erg geschrokken.”

„Nee, dokter,” zei juffrouw Van Reens, „er is niets voorgevallen.”

„Zoo dus van zelf gekomen, dat kan niet. Zeg, jongetje, kijk me eens aan?”

Willem keek half onwillig naar hem op, maar sloeg dadelijk de oogen weer neer.

„Nee, blijf me maar even aankijken. Zoo, zeg jij me zelf eens. Is er gisteren niets voorgevallen?”

Met zulke vervaarlijke oogen keek de dokter Willem aan, zoo doordringend, dat hij weer zijn oogen dicht sloeg. Plotseling vloog hem de gedachte door het hoofd: zou die dokter het weten? Ja, hij wist er wel iets van, want hij zag hem zoo vreeselijk strak aan.

„Kom, je kunt toch wel spreken. Wat is er gebeurd?”

Nog weifelde hij, maar toen overmande hem de vrees. Hij durfde niet meer zwijgen.

„O, mijnheer, u weet het wel, dat Piet verdronken is, u weet het wel.”

Huilend bracht Willem het uit en verborg zijn gezicht in het hoofdkussen.

Hevig ontsteld stond vader en moeder toe te luisteren, zij wisten niet, wat dat alles beteekende. Ze hadden het al zoo hard gevonden, zooals die dokter hem aansprak en nu dat vreemde antwoord: „u weet wel, dat Piet verdronken is.”

„En heb je gezien, dat dat gebeurde? Was je er bij?”

„Ja, mijnheer.”

„Kende je diën jongen?”

„Ja.”

„Hoe kwam die jongen zoo roekeloos?”

„Hij was niet roekeloos. Ik, ik heb hem er met de grootste moeite toe overgehaald. Ik heb hem vermoord.”

Wat een bekentenis! De dokter zelf was er onthutst van, maar luisterde toch met belangstelling naar het verdere, wat Willem vertelde.

Niets verzweeg hij, niets. Hij was de schuldige alleen. Piet was maar noode meegegaan.

„O, dat hij nu verdrinken moest. Ik had moeten verdrinken, ik had het verdiend,” en toen alsof de dokter niet voor zijn bed stond:

„Moeder, vader, o, ik heb zoo'n spijt. Ik vind het zoo vreeselijk. Ach, moe, vergeef het me!”

De dokter schreef een kalmeerend drankje voor en ging heen.

Vader vroeg op de gang, of dat nu taal was van een overspannen geest, of Willem wist, wat hij daar verteld had.

„Ja zeker, mijnheer Van Reens, weet hij, wat hij zegt. Die jongen wordt verteerd van wroeging en spijt,

hij scheelt anders niets. Het is een goede leerschool voor hem. Ik heb er nog niets van gehoord. Wist gij het, dat er gisteren een jongen verdronken was?"

„Nee, dokter, ik wist er ook niets van. Gisteravond vertelde hij naar Delfshaven te zijn geweest. Ik kan het me nog niet begrijpen, het is, alsof ik in een droom leef.”

„Ja, mijnheer, wat moeten we daar van zeggen. Ze zijn nog jong en onbezonnen en denken er niet aan, dat heel kleine oorzaken ontzettend groote gevolgen kunnen hebben.”

„Het is verschrikkelijk en wat een tijding voor die arme moeder, gisteravond is zij nog doodelijk ontsteld hier geweest, niet te denken dat er zoo iets had plaats gehad.”

„Dus ze weet het nog niet.”

„Hoe zou het mensch het te weten komen.”

„Ja, het is ellendig. Nu, mijnheer Van Reens, het beste hoor! Gegroet.”

„Dag, dokter; u komt zeker nog eens kijken.”

„Ach, laat ik dat maar niet doen. Mocht het erger worden, dan stuurt gij wel een boodschap, maar daar ben ik niet bang voor. Bonjour!”

Mijnheer Van Reens trad weer de kamer in.

Moeder lag voor over op het bed bij Willem, badend in haar tranen. Terwijl mijnheer op de gang met den dokter sprak, had zij nog meer gehoord. O, het greep haar zoo aan. Dat had ze nooit van Willem verwacht. Wat een opéenstapeling van leugen en bedrog.

„Kom, moe,” zei mijnheer Van Reens, die zich volkomen beheerschte, „kom, laat die jongen maar liggen. Hij is geen tranen waard.”

„O, vader, zeg dat niet,” schreeuwde Willem uit,

„zeg dat niet, ik vind het zoo verschrikkelijk.”

„Kom moe, kom mee. Laat die jongen nog maar een poosje alleen met zijn geweten.”

„O, vader, o, vader!”

Zonder een woord meer te spreken ging mijnheer Van Reens naar beneden, bedroevende gedachten vervulden zijn ziel. Dat hij dat beleven moest van zijn eenig kind. Overal waar hij over het verdrinken van dien jongen zou hooren spreken zou het hem door het hart scheuren: Willem was de oorzaak, hij was de verleider.

En dan die arme moeder, die gisteravond met zoo'n angst kwam vragen, of Piet er niet was. Wie toch kon vermoeden, dat Willem tot in de kleinste bijzonderheden wist, wat er gebeurd was met hem. Die vrouw moest het weten. Willem moest er naar toe, zoodra hij beter was, al zou het mensch hem vloeken, er was niets aan te doen. Hij moest zeggen, dat hij veel slechter was dan Piet. Alles, alles moest hij zeggen. Hoe schraal ook er lag voor de moeder nog een troost in te weten, dat haar kind maar niet uit lust tot ongehoorzaamheid en onverschilligheid zijn graf gevonden had.

Het was moeilijk, zeer moeilijk, dat gevoelde hij wel, maar het moest gebeuren. Hoe zou hij ooit kunnen komen in de schuld voor een heilig en rechtvaardig God.

Op kantoor werd het hem al gevraagd, of hij het ook gehoord had, dat er een jongen verdronken was op den Plas.

Ja, hij had er iets van gehoord. Het was verschrik-

kelijk. Het deed mijnheer Van Reens zoo pijnlijk aan. Hij had wel willen zeggen, telkens als zij er weer over begonnen: „Zwijg toch over dat nare geval, het doet mij zoo zeer, zwijg toch.”

Maar hij moest het aanhooren, meespreken: het ging toch niet aan te zeggen: ja, ik weet het nog beter dan jullie, mijn eigen kind is er de oorzaak van.”

Hij was blijde, toen het tijd van koffiedrinken was. Hoeveel narigheid er ook thuis was, toch verlangde hij weer te weten, hoe het met Willem was.

Willem was veel beter. Na de bekentenis was hij veel lichter geworden, vooral toen moeder gehoor gaf aan zijn smeeken om vergiffenis.

Als nu vader het hem maar vergaf.

Toch lag hij nog te bed, toen vader thuis kwam. De hoofdpijn was nog hevig, de koorts was nog niet weg.

„Ga even naar hem toe,” zei juffrouw Van Reens na de koffie tegen haar man, nadat zij onophoudelijk met elkander over het droevig geval gesproken hadden. „Ga even naar hem toe. Ik geloof, dat het hem zoo heeft aangepakt, dat hij zich in het vervolg wel wachten zal voor het vreeselijke liegen.”

„Ach, moe, dat is niet genoeg, dat hij het liegen er door verleerd. God geve, dat hij zich zelve leerde kennen; dan weet hij, dat er nog heel wat andere booze dingen in dat hart kunnen opkomen dan liegen.”

„Nu, ik geloof wel, dat hij dat goed gevoeld heeft. Ik heb hem gezegd, dat hij voor den Heer zijn knieën moest buigen en schuldbelijdenis doen en hij heeft het gedaan ook.”

„Het is te hopen, maar voor ik daar met hem over spreek, moet hij eerst naar die arme moeder en als

hij dat gedaan heeft, dan zal, hoop ik het andere wel volgen."

„Zou jij niet naar haar toe gaan. Willem kan dat de eerste dagen niet, of wil ik het doen?"

„Nee, hij moet er zelf heen."

„Ach, man, wat een vreeselijke boodschap voor hem. Wat zal dat mensch wel zeggen!"

„Dat doet niets ter zake, ik zal met hem mee gaan. Van avond zal ik er wel even met hem over spreken."

„Dus nu ga je niet even naar hem toe."

„Nee, nu niet, ik ga naar kantoor en ik hoop, als ik thuis kom, dat ik er met hem naar toe kan."

„Zou juffrouw Van den Branden het weten, wat er gebeurd is?"

„Zooals ik hoor, moet het mensch radeloos zijn van smart, maar ze weet natuurlijk niet anders dan dat haar jongen verdronken is. Ik kan me zoo begrijpen, wat er in die ziel moet omgaan."

„Doet me nu een genoegen en ga niet te veel naar boven. Alleen zijn kan geen kwaad voor hem. Tot straks."

Hoewel juffrouw Van Reens haar mans houding moest billijken, deed het haar toch verdriet. Ze had gaarne gehad, dat pa even naar boven was gegaan. Ze wist, hoe juist de angst voor vader Willem nog benauwde.

's Avonds toen mijnheer Van Reens, Willems kamer betrad, was deze vrij kalm. Hartgrondig had hij gebeden, of God hem vergeven wilde, vergeven al zijn zonden om 's Heilands wil. En wonderlijk, hoe slechter hij zich zelven was gaan gevoelen, hoe duidelijker hem het beeld van den Heiland voor oogen kwam, alsof hij herinnerd werd aan het woord: „Gestorven ook voor

uwe zonden aan het kruis. Zoo diep kunt gij niet zinken, of het kruis van Hem blijft onder u."

De vrees aanjagende teksten hoorde hij niet meer: „Ik zal lachen als uwe vreeze komt, Ik zal spotten als uw verderf komt als een wervelwind," maar de waarheid had hij er van ondervonden. Voor geen honderduizend gulden wilde hij ooit weer zoo'n nacht doormaken.

Zonder iets te zeggen nam zijn vader plaats aan zijn bed en zag hem aan.

„Vader, wil u mij vergeven," stamelde Willem.

„Daar zullen we later wel eens over spreken. Ik kom nu maar even naar je toe om te zeggen, dat ik wil hebben, zoodra je beter bent, dat je naar juffrouw Van den Branden gaat en haar precies vertelt, hoe jij dien jongen meegetroond hebt naar het ijs. En als zij je je daad vergeeft, dan zullen we wel eens verder zien."

„Vader, ik durf niet naar Piets moeder toe."

Hevige ontroering teekende zich op Willems gelaat af.

„Vader dat kan ik niet."

„Dus je wilt het maar zoo laten, dat mensch maar laten denken, dat haar jongen zoo slecht uit zich zelf was? Nu kan het niet, maar zoodra je beter bent, ga je met mij mee er heen. Het zal gebeuren. Ik heb altijd veel van je gehouden, ik dacht, dat je een jongen zoudt worden, waar ik plezier van had, maar zoo lang als je op kantoor bent, is het minder en minder er op gaan gelijken. Je begrijpt, dat het nu heelemaal uit is."

Schijnbaar kalm had mijnheer Van Reens gesproken, maar na die laatste woorden moest hij toch haastig de kamer uit. Het werd hem nu toch te machtig. Het witte gelaat van Willem, waar de smart duidelijk op

te lezen stond, de smeekende oogen, die een taal spraken, die door zijn hart ging, dwong hem, wilde hij zich niet verraden voor Willem, haastig heen te gaan.

Tegen moeder sprak hij niet, toen hij beneden kwam. Hij nam de courant voor zich en deed, alsof hij las, maar met zijn gedachten verwijlde hij bij Willem. Dat toch zijn eenig kind hem tot zulk optreden verplichtte, het smartte hem aan zijn liefhebbend vaderhart.

Dat toch zoo'n jongen ten speelbal was van zijn eigen zondig hart!" Nu ja, nu heeft hij spijt, maar wie zegt, dat dit een berouw is, dat wat goeds voor de toekomst uitwerken zal? Morgen of over een week is het leed weer vergeten en wie weet, wat dan weer gebeurt.

Arme jongen Medelijden had hij met hem. Ach, dat hij luisterde. Vader meende het zoo goed met hem. En ik kan hem niet vergeven, geen belofte van beterschap vān nemen, voordat hij naar dat arme mensch geweest is Maar daar ziet hij tegen op, dat zal zoo gemakkelijk niet gaan en als ik hem dan met geweld er toe dwing, wat voor waarde heeft het voor mij, niets, niets

Een tijd lang dacht mijnheer Van Reens zoo door. Zijn vaderhart leed er onder, te meer daar moeder telkens een traan wegwischte, dien zij niet bedwingen kon. Zoo over de courant heen, zag hij het wel, al was zij oogenschijnlijk ijverig aan het kousen mazen.

Het was tegen half acht. Doodstil was het in de kamer, maar heel even verstoord door het opstoken van de kachel, die dreigde uit te gaan. Juffrouw Van Reens zag het nog juist bijtijds. Terwijl zij ijverig pookte

en rammelde in den kolenbak, werd ongemerkt de kamerdeur geopend.

Verschrikt keek zij op en liet de schop vol kolen, die ze juist op het vergane vuur wilde werpen, terug vallen in den bak.

Ook mijnheer keek ontsteld naar de geopende deur.

Op den drempel stond Willem geheel gekleed tot de winterjas toe, schoenen aan, de pet op zijn hoofd, het lijdende gezicht, waarin de oogen diep kringden op zijn vader gericht. Het was hem aan te zien, dat hij groote moeite had zich staande te houden. Alles duizelde hem in een cirkelvaart voorbij.

„Vader,” bevend kwam het hem over de lippen, „vader, mag ik naar Piets moeder gaan? Ik zal haar vergeving vragen.”

Aan een stoel hield hij zich vast, het beefde alles zoo aan zijn lichaam.

„Willem, kind,” riep moeder uit, „jongen had in bed gebleven.”

Vader was ook ontroerd.

„Toe, jongen, gauw naar bed. Je kunt nu niet gaan,” bracht hij moeilijk uit. Het was of een brok in zijn keel zat en toch wonderlijke gewaarwording. Blijdschap kwam op in zijn hart, de gedachte van zoo even gelogenstraft. Ongedwongen, geheel uit vrije beweging, wilde Willem naar juffrouw Van den Branden.

„Vader, ik kan nu wel. Ach, als u mee wilde gaan. Vader, ach, doe het. Ik heb zoo gebeden. Ik heb zoo'n spijt. O, vader, ik wou, dat ik sterven kon voor Piet, want ik heb het verdiend.”

Door heete tranen heen, door luide snikken afgebroken, sprak hij.

Moeder hilde ook en liet zijn koortsig hoofd tegen

haar zijde rusten, terwijl zij met haar hand zijn wang tegen zich aan drukte.

Ook vader was opgestaan.

„Het is genoeg, Wim, je bent mijn jongen weer. Wees getroost, ik vergeef je van harte, jongen. Nu geloof ik, dat je berouw goeden grond heeft, maar zoo kan je niet gaan. Zoodra je beter bent, gaan wij samen en de Heere zal alles wel maken.”

„Heusch, vader, ik kan nu wel gaan.”

„Wel neen, mijn jongen, uit je warme bed zoo op straat. Neen, als je beter bent; kom, gauw naar boven.”

Toen hij weer in bed lag en moeder hem zorgvuldig in de dekens stopte, keek mijnheer van Reens dankbaar toe. Ja, hoe waar toch het woord van den Spreukendichter: „Tuchtig uwen zoon en hij zal u gerustheid aandoen en hij zal uwe ziel met blijdschap vervullen.”

Drie maanden waren voorbij gegaan, het gras sproot al uit op het eenvoudige graf van Piet. Een eenvoudig zerkje rechtop staande wees de plek aan, waar hij rustte tot den grooten dag der opstanding.

Mijnheer Van Reens had het laten maken en met goedvinden van juffrouw Van den Branden op het graf laten plaatsen.

„Mijne schapen hooren mijne stem ze volgen mij en Ik geef ze het eeuwige leven,” stond er op gebeteld.

Eerst had ze het niet gewild, maar na het bezoek

van mijnheer Van Reens, die even na de begrafenis van Piet was komen vertellen, dat Willem zwaar ziek was en onmogelijk kon komen om zijn schuld te belijden, had ze toegestemd.

Eerst was ze heftig geweest, gescholden had ze op den jongen, die haar kind verleidde, maar tot bedaren gekomen had ze, schikkend in het onvermijdelijke nog troost geput uit die bekentenis.

De dood van Piet kwam in een veel gunstiger licht te staan. Nu kon het er beter bij haar in, dat Piet nog wel behouden kon zijn op het laatste moment.

„Ja, mijnheer,” had ze gezegd, toen mijnheer haar zijn plan ontvouwde om een steentje te plaatsen op het graf, „ja, mijnheer, en zet er dan dien heerlijken tekst op.”

En nu was dit al drie maanden geleden. Al dien tijd was Willem ziek geweest. Hevige zenuwkoortsen hadden hem aan den rand van het graf gebracht, dagen achtereen zijn ouders het ergste doen vreezen. Nu was hij weer zooveel beter, dat hij met goedvinden van den dokter op den eersten zachten dag, dien Maart maar zeer weinig geeft, de straat eens op mocht.

Het was Woensdagmiddag, twee uur. Mijnheer Van Reens had voor dien heugelijken dag een middag vrij gevraagd. Moeder zou ook meegaan, juffrouw Van den Branden was 's morgens van hun komst verwittigd.

Toch beefde Willem erg, toen hij de kamer der weduwe betrad. Zij was maar alleen, de kinderen waren naar school.

Met een bemoedigend glimlachje kwam ze Willem tegemoet.

„Hoe gaat het, ben je weer geheel beter?”

Juffrouw wil kan u me vergeven, wat ik u heb aangedaan?”

Mijnheer en juffrouw Van Reens spraken geen woord. Zij zagen, hoe de glimlach van het gelaat van juffrouw Van den Branden plaats maakte voor een droeven trek.

„Willem, er gaat geen uur voorbij, waarin ik niet denk aan mijn Piet, nooit vergeet ik mijn lieven jongen. Maar wat jij deedt, ben ik al lang vergeten. Zou ik je niet vergeven? Als je geweten hadt, welke gevolgen die ééne leugen voor Piet zou hebben gehad, zou je het dan hebben gedaan?”

„O, neen, juffrouw, neen, juffrouw. Ik zal er mijn leven lang aan moeten denken.”

„Nu, dan spreken we daar niet meer over.

Toe, mijnheer, ga u zitten en juffrouw u ook. Ach, laat ik u een stoel geven,” vervolgde zij zich van Willem afwendend.

„Een oogenblik, juffrouw. Ik ben blij, dat God, de Heer, u de troost en de kracht heeft gegeven om zoo te spreken. Houd u er van overtuigd, dat u ten allen tijd op mij rekenen kunt, in wat moeilijkheden u ook geraken mocht.”

Een klein uurtje bleven zij bij de weduwe, pratend over de wonderlijke leiding Gods, die dikwijls voor menschen zoo moeilijk te dragen valt, maar ook over den onuitsprekelijken rijkdom van de genade en de liefde Gods, die alle dingen ten beste doet uitkomen.

Van Bosch en Veld.

Vertellingen voor de Jeugd.

Geïllustreerde boekjes van 32 bladzijden.

1. HERMAN Laat uw licht schijnen. Sohets naar het leven
2. FERDINAND. Het Kerstfeest van den ouden Dokter.
3. HERMAN De twee Zusters
4. A VOILMAR Een angstige Nacht.
5. HERMINA VAN HATTEM De koninklijke Reispaas.
6. WILHELMINA. Winterrozen.
7. ALPH. LEVRAY. Onder de leiding Gods.
8. ALPH. LEVRAY. Het weesje en de oude Annemie.
9. HERMAN. Een Jobszeggen.
10. HERMAN Door liefde gewonnen.
11. M C C Uit den doolhof der zonde gered.
12. GASTON BONNEFORT. Het Kerstgeschenk des Keizers.
13. HERMAN Het vijfde gebod.
14. MARIA LAARMAN. Ellen en haar Poesje.
15. W. VAN WILKERDON. Van aardschen tot hemelschen adeldom
16. PASU. De gevolgen der Ongehoorzaamheid.

BETSY De Vorst uit het Huis van David. (165 bladzijden).
Met talrijke schoone illustratiën.

J. A. SCHALEKAMP. Een Spoorwegramp.

CAROLA. Moeder's Jongen.

MEVROUW DE PRESSENSÉ. Wat de liefde vermag.

WILH. RIEM VIS. Hoe vreemd het in de wereld kan gaan

NIEUWE Geïllustreerde Bibliotheek

voor de Jeugd.

Stevig gecartonneerde Boekjes.

1. MARIE NATHUSIUS. Het verborgen Kistje
2. MARIE NATHUSIUS. De Wolkbreuk.
3. C. G. BARTH. Mick en Dick.
4. C. G. BARTH. De arme Hendrik.
5. C. G. BARTH. De kleine Negerknaap
6. C. G. BARTH. Valentijn Ondermeer
7. MARIE NATHUSIUS. De Boom des Geluks.
8. C. G. BARTH. Het Kruis aan den weg.
9. HERMAN. Een gewichtig Vraagteeken.
10. Dr. C. G. BARTH. De Vluchteling.
11. O. GLAUBRECHT. De Schaapherder.
12. Dr. G. H. SCHUBERT. De Deserteurs.
13. Dr. C. G. BARTH. De vlucht van den Hugenoot.
14. M. NATHUSIUS. De Boodschappenvrouw.
15. Dr. C. G. BARTH. Jerry Creed.
16. HERMINE VAN ARKEL. De Jonge Siberische.
17. MARIE DE BRUIN. Anna, de hulp in nood.
18. H. VAN DORP. De oude Zeeman.
19. G. H. SCHUBERT. Bij God is geen ding onmogelijk
20. HERMAN. De schoonste erfenis.

KORENHALMEN.

Vertellingen voor de Jeugd.

Geïllustreerde boekjes van 16 bladzijden.

1. A. VOLLMAR. Onder het beste dak.
2. A. VOLLMAR. Des Heeren Post.
3. W. VAN CHARLOIS. Vaders Schilderij.
4. F. VAN KRONOFF. Kleine Lena.
5. W. VAN CHARLOIS. Twee trappen hooger.
6. A. VOLLMAR. Twee kinderen die den hemel zoeken.
1e Druk. Uitverkocht.
7. MARIE LIEBRECHT. Bont Gezelschap.
8. HERMAN. Naar den hemel.
9. C. BROUWER. Bij de Long Toms van Ladysmith.
10. C. BROUWER. Van het Schip naar het Front.
11. HERMAN. Het Kerstfeest in het Woud.
12. HERMAN. Verzoend.
13. M. C. C. Een Kerstfeest in de visschershut
14. M. C. C. Gebedsverhooring
15. HERMINA VAN HATTUM. De buurkinderen.
16. HERMINA VAN HATTUM. De reddende liefde des Heeren.
17. B. MERCATOR. Het Zondagskind.
18. WILHELMINA. De werkster en haar kind.
19. HERMAN. Onder goed geleide.
20. A. VOLLMAR. Eindelijk thuis.
21. M. RÜDIGER. Alzoo lief heeft God de wereld gehad.
22. H. GROSKE. Van het zilveren klokje.
23. O. v. D. BRUG. Aan 't strand der Java-Zee.
24. J. VERHOEVEN. Sarma.
25. S. COOLSMA. Ismail en Moerti.
26. C. J. HOEKENDIJK. Een bezoek aan Indramajoe.
27. HERMAN. Een ferme jongen.
28. A. VOLLMAR. Twee kinderen die den hemel zoeken. 2e druk.
29. H. F. VAN DER WERFF. Het verscheurde Tekstkaartje.